

Celo leto	12 K
Pol leta	6 K
Četrt leta	3 K
Mesečno	1 K

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 13.

Maribor, dne 29. januarja 1909.

Letnik I.

Nekaj misli ob sklepu zadružnega tečaja v Celju.

Dobro uspelemu prvemu zadružnemu tečaju na Štajerskem, ki se je vršil lansko leto v Mariboru, je sledil letos zadružni tečaj v Celju. Ta tečaj je obsegal dva dela: tedenski splošni zadružni tečaj in posebni tečaj za sestavo bilanc; obeh tečajev se je udeleževalo okrog 80 moških in mladeničev iz celega Spod. Štajerskega. Dočim je bil namen lanskega zadružnega tečaja priprava za sodelovanje v kmečkih posojilnicah Rajfajznovkah, se je letos v tečaju oziralo v obilni meri na druge zadružne vrste, katere bo treba v bodoče ustanavljati.

V teh tečajih se vzgojujejo zadružni delavci; veliko zanimanje in vnema, katero so udeleženci kazali v teh tečajih, nam svedoči, da je zadružna misel že dobila trdna tla med našim ljudstvom in da lahko zremo z najboljšimi upi v bodočnost. Zadružno delo na Spodnjem Štajerskem — v mislih imam le pravo kmečko zadružništvo — se je še le začelo, zato je treba vztrajnega, neumornega dela in vztrajnih, sposobnih delavcev.

Da pa bo naše delo uspešno, je potrebno, da mi natanko preštudiramo vse naše javne in gospodarske razmere in po njih uravnamo svoje bodoče delo.

Pravo kmečko zadružništvo pri nas je mlado; sistematično se deluje še le v zadnjih treh letih za razvoj kmečkega zadružništva. Imamo sicer na Sp. Štajerskem organizacijo Zadružne zveze v Celju, katere organizacija obstoji nad 25 let, a ni imela in še sedaj nima značaja organizacije kmečkih zadrug. Kapitalističen duh, duh sebičnosti, osebnega izkoriščevanja prevleka večino njenih članic; njenim članicam manjka vodilna ideja zadružnega dela: krščanska ljubezen do bližnjega, manjka delo v prid ljudstva — njih delo je delo v prid posameznikov — in manjka demokratičen duh. Pa saj ni čuda; te zadruge so prenešene iz Češkega, so kopije čeških „založen“, katere so Čehi ustanavljali v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. Čehi so svoje „založne“ izpopolnili, na deželi pa so stopile na njih mesto Rajfajznovke. Pri nas pa je moralo ostati vse pri starem, mi Slovenci nismo smeli na zadružnem polju napredovati, ker je temu nasprotovala — osebna korist nekaterih ravnateljev in pravnih konzulen-

tov kapitalističnih posojilnic, imejiteljev mastno plačanih sinekur.

Kolo časa se vrti, zastareli nazori padajo povsod, tako tudi pri nas. V letu 1898. in 1899. se pojavi neko novo gibanje, katero je zelo veliko obetalo, a nade, katere so se stavile v to gibanje, se niso izpolnile.

V teh letih se je začelo prenaplajeno ustanavljanje kmetijskih zadrug. To gibanje so vsi krogi na Spodnjem Štajerskem pospeševali; rajni Kač je hodil od kraja do kraja in s sodelovanjem najuglednejših mož posvetnega in duhovskega stanu ustanavljal zadruge, o katerih sami ustanovitelji niso vedeli, ali naj bodo to konsumna društva, ali pa le kmetijske nakupovalne in prodajalne zadruge. Mislilo se je na ustanovitev samostojne zveze teh zadrug; pri tozadnem zborovanju v Mariboru je nastopil — in to je najvažnejši moment tega zborovanja — gospod župnik Fr. S. Segula in predlagal, da se naj zadružna organizacija prične z Rajfajznovkami; vsaka župnija naj dobi tako posojilnico. Ta predlog ni našel odmeva, ker je sebičnost slavila zmago nad ljubeznijo do lastnega naroda, nad stremljenjem za povzdigo kmečkega stanu. Kačeve kmetijske zadruge so večinoma izginile s površja; krivda je bila popolno neznanje ustanoviteljev, največ je pa bilo krivo to, da se je ta zadružna organizacija začela brez pravega temelja in ni bilo ljudstvo za take organizacije pripravljeno.

Zadružna ideja ide svojo zmagovalno pot naprej; duh Rajfajznov prešine tudi Slovence. Od leta 1895 naprej se ustanavljajo na Kranjskem Rajfajznovke, na Štajerskem pa — v znamenju sloge vztrajamo pri — kapitalističnih posojilnicah. Celjska Zveza bojuje hud boj proti Rajfajznovkam, skrb za mastne sinekure je vzrok tega boja. V listih, o katerih usodi odločujejo ravnatelji, člani ravnateljstva, pravni konzulenti, hišni inspektorji starih posojilnic in drugi taki za dobrobit lastnega „jaz“ na gospodarskem polju delujoči možje, se ne sme o Rajfajznovkah črhiniti.

A vse zastoj! Pravo gospodarsko delo za blagor ljudstva se ne da ovirati, temveč prodre vse zapreke in ide — svojo zmagonosno pot naprej. Ko je Zadružna zveza v Ljubljani izvedla organizacijo Rajfajznovk na Kranjskem, se je lotila tega dela tudi v drugih deželah. Prišla je na vrsto Štajerska in, ko se je ustanavljala Rajfajznovka za Rajfajznovko, — se je polotil velik strah „prvoboriteljev“ v Celju, Mariboru in Ptuj. Zabavljali so črez to delo, ime-

novali vsako tako posojilnico nepotrebno, a na zadnje je tudi v njih srcih zraven sebičnosti našla prostora politična strast, ki jim je narekovala: Na delo, ustanavljajmo tudi Rajfajznovke, sicer dobijo „klerikale“ celo deželo v roke!

Zgodovina nas uči; lepe nauke nam podaja zgodovina gospodarskega razvoja. Po dolgem času in tavanju, kar je zasluga sebičnosti „bivših“ narodnih voditeljev, smo prišli do temelja zadružne organizacije, do Rajfajznovk. Na tem temelju bomo delali naprej; nesebično delo za ljudstvo je naš cilj, demokratičen duh vlada v naših vrstah.

Naši vrli sodrujci, kateri so izšli in še bodo izšli iz naših združenih tečajev, pa nas bodo pri našem delu podpirali.

C.kr. kmetijska podružnica v službi „Südmarke“.

Dolgo smo molčali. Pa zdaj je naša potrpežljivost pri kraju. V Št. Ilju se je ustanovila pred leti podružnica c. kr. kmetijske družbe v Gradcu. Ustanovila se je za popolnoma slovenske kraje, udje so večinoma vsi rojeni Slovenci. Pa naši že od nekdaj za hlapčevstvo in suženjstvo rojeni Slovenci so že pri prvem obnem zboru si izvolili hudega nemškega nacionalca, po rodu in imenu Slovenca Repnika, za predsednika. Ta človek, akoravno je vedno povdarjal, da je podružnica mednarodna in da ne sme vladati strankarstvo v podružnici, in da se morajo v podružnici izogibati vseh političnih in narodnih bojov, skrbi zdaj za to, da vlada v podružnici najhujši nemški nacionalizem; on sam je pristaš kričača Malika in zastopnika zakonske zvestobe državnega poslanca Wolfa.

Podružnica ima večkrat svoje podučne shode. Pa na teh shodih, akoravno se prirejajo v popolnoma slovenskih krajih in za skoraj popolnoma slovenske poslušalce, se izključno govori samo nemški. Kaj naj pomagajo ti shodi našim ljudem? Podružnica dela samo propagando za nemški nacionalizem. Pa to je še najboljše. V odboru so tudi Slovenci. Pa ti se v svoji ponižnosti ne upajo niti besede črhiniti proti vsomogočnemu Repniku. Slovenci so že od nekdaj take ponižne duše, ko takrat, ko jih je nemški valpet z bičem po plečah tepel.

Meseca decembra lanskega leta je obdarila ta

govore zanj in ga zagovarjajo. De mortuis nil nisi bene — o umrlih le vse dobro — to staro načelo nakazuje strastem človeškim primerno mesto in jih vtopi za vedno v dno morja, v večno pozabljenost. Ta navada se je udomačila v človeštvu in prav je tako!

In kaj porečeš o ranjku Janku? Bil je original, izraziti mož, da jih je malo; včasih že imenujemo take može čudake. Toda ne prenašli se s sodbo! Poznati ga moraš iz mladosti, iz moške dobe in ga primerjati s starčkom. Kot mladenič trdne volje, kot mož jeklene energije, kot starček pa hodi naprej po isti poti in se ne briga ne za desno ne za levo. So-li res ravno njega obdarile v Slov. Bistrici, kjer je bil rojen l. 1834., rojenice s to izredno lastnostjo, katere Slovenci pač ne poznajo v toliki meri? Ni čuda, da tolkrat imenuje Slovenec trdno voljo redkih mož le trmo in nazivlje svojega bližnjega za trmastega prijatelja! Tak je bil mogoče mlinarjev sin Janko v mladosti, ko še ni prišel do lastne samostojnosti, ko mu je še brzdata šla njegovo lastno voljo in mu jo zajezila v pravi tok in med določene meje. Ta prekrat se je vršil v letih 1851 po dovršeni maturi v Mariboru in 1857, ko je dobil v Gradcu doktorsko diplomu. Zanimiv je bil ranjki še v starosti. V svoji navdušenosti za njega kot slovenskega rodoljuba in prvoboritelja sem imel priliko, nekočkrat govoriti z njim. Značilne poteze za njegovo življenje! Pred leti sva se dogovarjala o volitvah v Kamnici; rotel sem ga, da mora iti volit, da priborimo drugi razred. Zastonj! Lepo me je sprejel v svoji pisarni, pa tudi lepo me je mirno pustil sedeti na starem fotelju, ko sem mu hotel prigovarjati, da mi vendar ne odreče; pustil me je čakati in odšel. Čudil sem se mu nekaj časa, toda nisem zameril. Poznal sem ga že dolgo časa. Vpraševal sem ga po vzrokih, vpraševal druge, poizvedoval pri njegovih sorodnikih! To je bila prava

zagonetka. Prej navdušeni, politično nad vse izurjeni, skrajno delavni mož — na starost ne uvidi oziroma noče uvideti važnosti občinske volitve v Kamnici. Mož, ki je poprej zastopal pravice slovenskega jezika in slovenskega naroda, kakor lev, ki je hotel povsod v vseh teh vprašanih prodreti z glavo skozi zid, ne gre v starosti na volišče v tako važni občini v bližini Maribora. Li mar ni bilo koncem njegovega življenja v njem niti iskre prejšnjega navdušenja, prejšnje pravicoljivosti za slovenske zadeve? Med tema dobama se kaže velikanski kontrast v tem oziru. Mislil bi, da nam prav taka dejstva ovržejo prejšnjo sodbo o stanovitnosti njegovega značaja! Toda on si je vendar ostal zvest in dosleden! To lahko potrdimo mi.

(Dalje prihodnjik.)

O namenu društva za varstvo in oskrbovanje otrok v celjskem sodnem okraju.

Predaval na ustanovnem zboru dne 28. decembra 1908 ur. M. S. (Konec.)

Enako dolžnost imajo po novih učnih naredbah tudi ljudske in meščanske šole. Odredba naučnega ministrstva od 29. sept. 1905 za ljudske in meščanske šole namreč ukazuje, naj se šola briga za vzgojo takih otrok, kjer se doma vzgoja zanemarljiva. Pa šola kot taka tudi nima drugih sredstev, pač pa društvo lahko obvešča o posameznih otrokih, ki so zanemarljivi ali izprideni, da to potem poskrbi potrebno pomoč.

Toliko o razmerju tega društva do drugih organizacij, ki imajo tudi dolžnost skrbeti za mladino. Kaj pa tedaj naj društvo stori, če najde osirotelo, zanemarljivo ali izprideno mladino?

PODLISTEK.

Dr. Janko Serbec.

(Piše Velenčan) — Slovenci pozor! Stari stebri Slovenstva se podirajo. Skrbimo, da jih nadomestimo z navdušenim naraščanjem tisočero!

Čudna so pota, ki jih hodi človek. Jaz grem na desno, ti na levo tja v daljavo naprej po solzni dolini. Trenutki, v katerih srečavaš svojega dobrega znanca, so le redki, kratki! Križajo se večkrat ta pota; neljubo ti je čisto, da se snideš s starim znancom, ker veš, da se moraš zopet ločiti od njega. In če pride znanec do svojega cilja, če te zapusti na svetu, se zamišljeno vprašuješ: Kaj je z njim? Kako je izpolnil svoje mesto, ki mu je bilo določeno na zemlji?

Mrzla sapa ti brije v obraz! Glej dolge vrste, ki se pomikajo proti pokopališču! Zopet gredo skupaj stari znanci, toda spremstvo je zadnjikrat. Nemo stopa drug poleg drugega, resnost in žalost vidiš vsem na obrazu. Med temi vrstami pač ne najdeš notranjega sovraštva več do ranjkega. „Čast, komur gre čast“, slišiš marsikoga spregovoriti; in to po pravici; ranjki je bil mož v pravem pomenu besede, mož kremenitega značaja, trdne samozvesti in tolike stanoovitosti, da je ta njegova lastnost bila nasproti drugim nekaka posebnost, da mu je čisto pri ljudeh pridobila ime velikega čudaka.

Gruda pada za grudo na lepo krsto! Z mrzlo prstjo pogrnmemo posvetne ostanke v tihi grob; pokopljemo pa tudi vse strasti, ki prevladujejo človeka in njegovo voljo. Lastnosti, katere je imel ranjki vsled razmer, ki so se razvijale še le v življenju, izginejo ob smrti ali vsaj stopijo v ozadje. Toda prirojene lastnosti so prave hčerke človeškega bitja: te

strankarska, v službi nemškega radikalizma stoječa podružnica nekatere zveste in že dolgo pri enem gospodu služeče hlapce, viničarje itd. z malimi premijami. Hvalevredno! Nimamo nič proti temu. Fehtala je pridno podružnica pri slovenskih strankah. A na shodu, na katerem so se premije delile, se je za slovenske viničarje govorilo izključno nemški, tako, da so se naši še malo zavedni viničarji še bolj vtrdili v mnenju, da je nemščina tista špraha, ki v nebesa pelje. Vrh tega se je ta shod — čujte in strmite — priredil v hiši, ki je last Südmarke, ki tu v St. Nju na vso moč protestantizuje in ponemčuje.

Vprašamo, ali je to počenjanje, ki je nepristransko? Kateri zavezanec Slovenec, ki je ud podružnice, naj gre v tako hišo? Sli so nekateri, še celo zelo zavedni, pa niti en se ni v svoji ponižnosti oglašil, da bi se za uboge viničarje tudi nekaj slovenskega spregovorilo. Par besedic je sicer en slovenski odbornik spregovoril, pa videlo se mu je, kako se je bal, da ga ne bi predsednik nahrulil, češ, „da gibts niks bindis.“

Visek vseh škandalov pa še pride zdaj. Dne 28. t. m. je priredila ta podružnica vinsko razstavo. Hvalevredno! Naša vina so malo znana, pa jako dobra mizna vina, izvrstna kot nova, posebno po svojem bukeju. Tudi Slovenci smo se veselili te razstave. Pa kaj je napravil zopet Repnik?

1. Razstava se vrši v hiši Südmarke, v tistem „Niederwaldu.“

2. Vinska razstava se je le razglasila po nemških listih: če so kateri slovenski listi prinesli vest o vinski razstavi, so jo vzeli iz nemško-radikalnih listov.

3. Plakati, ki naznanujejo vinsko razstavo, so vsi nemški in tiskani pri protestantu Kraliku!

Tako dela slovenska kmetijska podružnica! Slovenci v odboru so pa lepo tiho kakor lipovi bogovi.

Ker so udje Slovenci zvedli, kako se bo zopet delalo pri tej vinski razstavi, so takoj od začetka sklenili, ne se je udeležiti in svojih vin ne poslati na razstavo. Nekateri so ostali pri tem svojem trdem sklepu. Drugi pa so si zopet premislili ter bodo sodelovali. To je na vsak način grajati. Toda res je, da se večina ni dala pregovoriti, tako da lahko rečemo, slovenskih vin ne bode na tej nemškonacionalni razstavi. Hvalevredni so v tem oziru St. Jakobčani.

Zdaj pa vprašamo: kako dolgo še bodo trpeli Slovenci, da bo ta človek propagando delal v kmetijski podružnici za svoje nemštvo? Kako dolgo še bo ta človek načelnik? Mi stojimo odločno na tem stališču: Ven iz podružnice vsako strankarstvo, bodisi versko, politično ali narodno! Naj bo načelnik podružnice mož, ki je nepristranski, in ki zna oba jezika govoriti. Ven pa s takim, ki zna samo nemški, slovenski pa iz mržnje do tega jezika noče govoriti, ker ima tako lepo slovensko ime! Naše deželne poslance pa opozarjamo, naj si malo ogledajo te čudne razmere v tej podružnici in naj stavijo v deželnem zboru energično interpelacijo proti takim razmeram.

Politični pregled.

Državni zbor. Slovenski nujni predlogi zaradi nemirov na Štajerskem in Kranjskem še pridejo prihodnji teden, k večjemu v petek, dne 29. t. m. v razpravo. Vsak teden bosta samo dve javni seji, medtem pa bodo delovali odseki. V torek, dne 26. t. m. je imel proračunski odsek svojo prvo sejo. Obravnavalo se je o cesarskem dvoru in kabinetni pisarni. Za te dve postavki so glasovali tudi socialdemokrati, le Malik je bil proti.

Ce je vzrok zanemarjenosti mladine nevednost ali zanikernost starišev ali varuhov, bo zadostovalo, da se ti podučijo in posvare. Kadar so pa domače razmere take, da ni pričakovati s tem kakega uspeha, potem se pa mora otrok odtegniti pogubljivemu uplivanju domačega kroga ter dati drugam v vzgojo.

Naj navedem en primer, ki ga navaja že imenovani Milčinski na strani 46 imenovanega spisa:

Odličen tat in vlačugar je bil tudi mladi Ivan P. iz Ljubljane. Ni bilo sile, ki bi ga primorale v šolo; rajši se je potepal po mestu in niti po noči ga ni bilo domov. Kradel je kakor sraka, doma in drugod; nobena ključavnica mu ni držala, in vzgajal si je že druge dečke za tatinske pomočnike. Bil je vseh zvišja poln in izvabljal je očetovim odjemalcem denar na očetov račun. Policija in sodnija sta ga hitela zapirati kakor za stavo. Ali kako naj dečka poboljšajo kazni, ko je bil potreben le vzgoje! Doma je imel nestrpno mamo, a oče mu je bil brezbrizen pijanček in čisto nesposoben za vzgojo. Torej z doma dečka, iz domačega nereda in pohujšanja v redno delo in nadzorstvo, pa bo rešen! Tako se je zgodilo! Deček je sedaj že deset mesecev vajenec pri nekem obrtniku na kmetih. Vzorno priden baš se ni, zakaj za pota, ki jih drug opravi v pol ure, potrebuje on rad celo uro. Toda mojster je zadovoljen z njim in zlasti nepoštenosti ni opazil na dečku še prav nobene. In že to je dosti za dečka, ki ga je policija označila za nepoboljšljivega potepuha.

Prve je tedaj, da se otroku, ki je v nevarnosti, zboljša domača vzgoja. Če to ni mogoče, se da drugam v vzgojo. Če tudi to ne gre in so okoliščine drugačne, pridejo na vrsto zavodi.

Začnimo pri majhnih otrocih. Veliko je starišev, ki morajo biti cel dan na delu, in ne morejo skrbeti

Potem se je začela debata o postavitvi „ministrski svet“. Dr. Korošec je stavil na ministrskega predsednika poziv, da se izjavi o svojih političnih namelih, ker bo to za stališče poslancev v odseku nasproti tej budžetski postavki merodajno.

Na to je dr. Korošec kritiziral pomanjkljivo poročevanje korespondenčnega biroja iz inozemstva. V Petrogradu imamo sicer svojega poročevalca, a njegovo poročevanje je tako malomarno, da smo navezani na Wolfov biro v Berlinu, kojega poročila pa so prikrojena za nemško politiko. V Londonu sploh nimamo svojega poročevalca, v Parizu pa skupno z Wolfom, istotako nimamo poročevalca v Rimu, Madridu, Lisabonu itd. V orientu so nastavljeni naši poročevalci, a ne toliko za javnost, kakor pa za informacijo zunanjega ministra. Istotako na Balkanu. Tudi v Berlinu nimamo lastnih poročevalcev, ampak smo navezani na Wolfov biro, ki pošilja sicer cele kupe poročil v Avstrijo, a so za avstrijsko javnost večinoma nerabni. Biro nas stane mnogo denarja, a nam daje le malo haska. Govornik predlaga resolucijo, da se reformira inozemsko poročevanje.

Ministrski predsednik Bienert je odgovarjal na izvajanja dr. Korošca in drugih govornikov ter povedal svoj program: Ze v bližnjem času bo predložil jezikovni zakon za češke dežele. Obžaluje, da se ni sestala češko-nemška konferenca, zato pa bo jezikovni zakon predložil naravnost državnim zbornici. Naznani, da bodo torišče delovanja za nekoliko časa zopet odseki, v katerih se nahajajo železniške predloge, ljudsko zavarovanje, zakon za kužne bolezni, in kamor bo prišel tudi jezikovni zakon. Izjavlja, da bo slej kakor prej delal na to, da se sestavi parlamentarno ministrstvo.

Utiš Bienertovega govora je bil ta, da se po njem ni čutil nihče razžaljenega, a tudi nihče navdušenega. V zbornici je soglasno mnenje, da se Čehi in Nemci pri jezikovnem zakonu ne bodo mogli zjediniti. Vsled tega bo vlada zaključila državni zbor in oktroirala jezikovni zakon, novi pravilnik ter aneksijski zakon. Uradniški ministri in voditelji Bienertu ne bodo delali težav, ako pa Schreiner in Začek ne bosta hotela dasti svojih podpisov, bosta morala demisionirati. Potem bo zopet sklican državni zbor in gotovo je, da bo odobril vsaj novi pravilnik in aneksijski zakon. Se le tedaj bo prišel tudi za Bienertov čas, da parlamentarizira svoj kabinet.

— **Deželni zbor.** Iz zanesljivega vira izvemo, da bodo predpriprave za nove deželnozborske volitve trajale več mesecev. Prej pa še sploh mora dobiti deželnozborski volilni zakon najvišje potrjenje.

Ogrski državni zbor. Hrvatski delegat je v sredo interpeliral ministrskega predsednika dr. Wekerla radi obsodbe dveh srbskih urednikov v Sarajevu, ker sta priobčila prevod nekega v „Pester Lloyd“u priobčenega članka. Nato je zbornica nadaljevala debato o davčni reformi. Po debati je odgovarjal dr. Wekerle na interpelacijo poslanca Polita radi veleizdajškega procesa na Hrvatskem. Dr. Wekerle odločno povdarja, da se nikakor ne sme, na katerikoli način si bodi, vpljivati na imenovani proces. Prav tako odločno protestira proti temu, da bi bil ta proces izvala aneksija Bosne in Hercegovine. Ko je vlada, in sicer še davno pred aneksijo, v Bosni zapazila jugoslovansko gibanje, ki je imelo dve struji — prva je hotela vstvariti veliko srbsko kraljestvo, druga pa veliko-hrvatsko — kateri ste imeli tendenco naši državi škoditi, tedaj se je vlada nujno izrekla za aneksijo. In da je prav imela, kaže stališče sosednjih držav. Po končanem govoru dr. Wekerla je izjavil poslanec Po-

lit, da odgovora ministrskega predsednika ne vzame na znanje.

Nemška nestrpnost. Zares se moramo že smejati nemški politiki. V avstrijskih deželah, kjer bivajo Nemci, je povsod mnogo slovanskih izdatnih manjšin. Dunaj je največje češko mesto, toliko je Čehov stalno bivajočih v tem mestu. Tako je povsod drugod. Na Koroškem je ena tretjina Slovencev; toda nečejo jim še tu dati zastopstva v javnih zastopih. Ti Nemci, ki so tako krivični proti Slovanom, zahtevajo sedaj za peščico nemških židov in protestantov, ki so se naselili zadnja leta v Bosni in Hercegovini, posebno zastopstvo v novem deželnem zboru. Ne vemo, ali bi imenovali te zahteve predrznost ali smešnost. Najboljše bi bilo poslati tiste može, ki hočejo podpirati te šoviniste, v blaznico, da se vsaj nekoliko ozdravijo.

Srbija. Iz Dunaja se poroča, da se je od oficielne strani izjavilo, da je sedanje razmerje med našo monarhijo in Srbijo nevzdržljivo. Avstrija ne more stalno imeti tako velike armade v Bosni, da bi držala Srbe v strahu. Avstrija bo zahtevala gotove garancije, ker bi sicer nastala jako kritična situacija. — Prestolonaslednik Jurij je povedal urednikom opozicijskih listov, da je prejel več grozilnih pisem, v katerih se mu poroča, da ga bodo odstavili od prestolonasledstva. Prestolonaslednik je izjavil, da ima pismene dokaze za to, da je v to zapleten njegov brat Aleksander.

Turčija in Bolgarija. Bolgarska vlada je sklenila, da bo, ako bi turška vlada zahtevala spremembo meje, tako zahtevo odločno zavrnila. Sedaj je pa prišlo v Sofijo poročilo, da je veliki vezir izjavil, da Turčija ne bo zasedla nobene strateške točke ob meji. Ta izjava je na bolgarske kroge vplivala jako pomirjevalno. Angleška tudi svetuje Turčiji, naj se zadovolji s ponujeno svoto 100 milijonov frankov. Rusija, Francija in Italija so istega mnenja. — Sultan, ki je obolel na kataru, je sedaj zopet popolnoma zdrav.

Drobne politične vesti. Angleška kraljevska dvojica poseti dne 17. svečana španski kraljevski par. — Bolezen abesinskega cesarja Menelika se je tako shujšala, da je pričakovati vsak trenotek katastrofe. Za Menelika vlada sedaj kraljica. Boje se, da nastanejo po njegovi smrti veliki nemiri. — Mladoturški listi pišejo, da je Avstro-Ogrska razdala raznim turškim magnatom 55 milijonov kron, da omogočijo s svojim vplivom sporazum med Turčijo in Avstrijo. Če je to res, bo Avstrijo stala Bosna 110 milijonov K. — Policija v Carigradu je ustavila zasledovanje onih ki so bili obtoženi zarote proti sedanji vladi. Izpuščeni so vsi na prosto in okoli 500 tiralic je preklicanih.

Raznoterosti.

Slov. obrtniki in trgovci! Iz raznih po večini slovenskih trgov so nas naprosili rojaki, da skrbimo v njih za obrtni in trgovski naraščaj, ker se povsod šopirijo nemškutarji. Pozivamo slov. obrtnike in trgovce, ki se hočejo kje naseliti na Spod. Štajerskem, da nam to javijo. Točno in brezplačno jim radi postrežemo z nasveti in jim pomagamo poiskati primerenih mest. Za sedaj iščemo za neki slov. trg spretnega mizarja in pa lončarja, ki bodeta prav lahko izhajala z obrtjo. Tisti, kateri žele zvedeti o teh obrtih, naj se oglase pismeno ali ustmeno na uredništvo „Straže“.

Osebnost. Č. g. Franc Zdolšek, župnik pri Sv. Jerneju pri Konjicah je stopil radi bolezni v pokoj.

Seveda društvo ne bo moglo začeti z vsem naenkrat. Stori se bo najprej to, kar je najbolj potrebno, t.j., zlasti glede ustanovitve primernih zavodov. Tudi enemu napačnemu naziranju hočem pot zapreti. To društvo ne bo dajalo nekake premije zanikernim starišem, oziroma njih namestnikom, s tem, da jim odvzame skrb za otroke. Ne. Ti bodo morali v denarju poplačevati to skrb v obliki stroškov za zavode. Ravno tako nezakonski očetje ali nezakonske matere, ki prispevajo glavni kontingent v to vrsto mladine, ne bodo rešeni svojih obveznosti. Društvo le hoče otroka, ki ni kriv, da je v takih razmerah, obvarovati pred slabim vzgledom, pred nemarnostjo, pred hudobijo in revščino ter mu dati dobro vzgojo, da lahko telesno, duševno in pravno zdrav in čil nastopi poklic v človeški družbi in postane njen dober ud. Društvo ima tedaj jako plemenit in nesebičen namen, je tedaj vredno vsestranske podpore. Razum in srce nam vevata, da pomagamo društvu na noge, da bo lahko izvrševalo svoj vzvišen namen.

Da je skrb za mladino v tem smislu potrebna, vsak uvidi. Zato se je letos na cesarjev poziv začelo delo „za otroka.“ Menda že v vseh sodnijskih okrajih so ustanovljena enaka društva. Tudi Nemci pridno nabirajo za „nemškega otroka.“ Nedavno je bilo v časnikih, da je mariborska občina dala veliko „für das deutsche Kind.“

Ce se tedaj s slovenske strani ničesar ne stori, ostane slovenski otrok zapuščen kot do sedaj, ali pa bo sprejet v nemške zavode, kjer bo „das deutsche Kind.“ Kaj to pomeni iz narodnega stališča, je vsakomur znano.

Razum in srce, obeno človekoljubje in ljubezen do slovenskega naroda tedaj zahteva, da se stori nekaj tudi za „slovenskega otroka.“

Opozorjamo še enkrat na gledališko predstavo, ki jo priredi S. K. S. Z. v nedeljo dne 31. jan. ob 8. uri zvečer v prostorih katoliškega delavskega društva (Flössergasse 4). Pridite v obilnem številu.

Naše nastopanje nasproti obrtništvu in trgovstvu celjskemu „Dnevniku“ nič kaj ne ugaja. Jasno in odločno smo povedali svoje stališče. In ta odkritost tem liberalnim buticam ne dopade; zavijajo se, zdaj zopet in pravijo, da mi postopamo hinavsko. Samo da varajo svoje bralce, ne navedejo niti stavka naših docela jasnih načelnih spisov, katere smo objavili v tej zadevi. Mi pač mislimo, da nam bode vsak pameten človek pritrdil, da imamo prav, če opozarjamo slovenske obrtnike iz Maribora, da je za nje boljše, če so z nami v stiki nego s Celjem, ker jim le mi tukaj v domačem kraju lažje pomagamo v njihovi obrti nego oddaljeni celjski dnevnik. Mariborski slovenski obrtniki in trgovci so navezani pač na odjemalce v Mariboru in okolici, ne pa na Celje. Če tega ti obrtniki ne morejo uvideti, jim ne moremo pomagati. Sledi pač iz tega, da je res, kar smo trdili, da hočejo reševati svojo obrt le po liberalnih listih. Kar se pa tiče lista samega, mora pa skrbeti vsak pošten katoliški list, da ga ljudje lahko čitajo tudi na javnih prostorih, kakor se to godi navadno po gostilnah, kavarinah in tudi pri brivcih. Le na ta način dobijo marsikateri trdovratneži list v roke, ki sicer zajemajo vse znanje le iz liberalnih listov. Želimo tako, da se tuptam le pouče po naših glasilih o nevednosti, o lažeh nasprotnega časopisja. Edino tega se celjski „Dnevnik“ najbolj boji, da bi spoznali njegovi ljudje, da je „Straža“ kot trikrat na teden izhajajoči list zares boljši nego je slavni „Dnevnik.“ Mi naročnikov ne bodemo na tak način lovili, kakor so to storili Celjani, ki so z nepopisljivo agitacijo, vsiljivostjo in deloma tudi terorizmom iskali naročnikov s polami po celim Slovenskem. Naš list si bode priboril sam dovolj bralcev in odjemalcev. O tem smo prepričani.

„Narodni Dnevnik“ in vzajemna slovanska politika. Dnevni organ Narodne stranke se raduje dejstva, da je katoliška narodna stranka izstopila iz skupnega Narodnega kluba ter tako dala povod, da napredne češke stranke ustvarijo „novo in naravnjšo“ parlamentarno organizacijo. Novoustanovljeni „Česky klub“, kojega program opisuje po izvajanjih Masarykovega pristaša, kulturnobojnega profesorja in strastnega nasprotnika katoliške cerkve, državnega poslanca Drtine, iskreno pozdravlja z dostavkom, da je bil potreben ter bo gotovo blagodejen za druge slovanske narode. Piše doslovno:

„Za uspešnost in zdatnost političnega dela je bila napredna slovanska organizacija v državnem zboru že skrajna potreba, kajti po starem načinu je bilo vsako uspešno delovanje nemogoče. Neki slogi in zlagani edinosti na ljubo so bili vsi napredni elementi prisiljeni, neprestano zatajevati svoje programe in svoja načela ter se pokoravati disciplini te nenaravne zveze naprednih in nazadnjaških elementov. Posledica je bila poraz za porazom.“

Temu pa bo sedaj konec, in upliv te pozitivne češke napredne politike se bo raztegnil na vsa slovanska plemena.

„Napredni Poljaki, Rusini in Jugoslovani, ki so bili dosedaj osamljeni, bodo imeli v čeških somišljenikih dobre zaveznike in se jim ne bode več bati, da bi se v parlamentu ne mogli več uveljaviti.“

„Narodni Dnevnik“ torej ponuja slovansko vzajemnost samo z liberalnega stališča ter perhorencira vsako zvezo naprednih in nazadnjaških elementov kot nenaravno. Po njegovem mnenju je pozitivna slovanska politika v državnem zboru mogoča le takrat, če napredni elementi niso več prisiljeni, neki slogi in zlagani edinosti na ljubo zatajevati svoje programe. Po teh besedah smemo upravičeno pričakovati, da Narodna stranka svojega dnevnika ne bo desavuirala, temveč bo v soglasju z njim zahtevala, da Roblek in Ježovnik izstopita iz „Slovanskega središča“, te nenaravne zveze nazadnjaških in naprednih elementov. In ker smo prepričani, da posebni varovaneec „Narodnega Dnevnika“, poslanec Hribar, svojega lista ne bo pustil na cedilu, smemo pričakovati, da bodo kar vsi slovenski liberalni poslanci slovesno izstopili iz „Slovanskega središča“ ter se podali pod Kramar-Masarykovo okrilje. Za nas je stališče, ki ga v tej zadevi zavzema „Narodni Dnevnik“, vsled tega zanimiv, ker prav dobro osvetljuje liberalno hinavščino in nedoslednost. Ko sta se preteklo jesen Slovenski klub in jugoslovanska Zaveza združila v Narodno zvezo, to liberalcem ni zadostovalo, zahtevali so kar popolno fuzijo ali združitve; zdaj pa jim je zveza naprednih in nazadnjaških elementov nenaravna.

In kaj naj na podlagi takih izjav porečemo na kompromisne želje Narodne stranke za deželnozborske volitve spodnještajerske? Ali ni to, da se poslužujemo „Narodnodnevnikovih“ besed, „pusti lov za glasovi in pristaši?“ Ali tukaj zveza med Kmečko zvezo in Narodno stranko ne bi bila „nenaravna zveza nazadnjaških in naprednih elementov?“ Je-li na tej podlagi mogoča pozitivna politika, ki hoče delati ter ima smisel in srce za narodne potrebe?

Važna za kmete, kateri imajo opravljati s poljedelskimi stroji, je odredba štajerskega namestništva, zadevajoča priprave v varstvo osebja, nastavljenega pri strojih. Po tej odredbi, koja je stopila z 1. jan. 1909 v pravno veljavo, morajo biti vsi deli strojev, slamoreznice, mlatilnice, vitalnih priprav, kateri le količkaj vtegnejo postati nevarni za osebje, popolno-

ma pokriti, drugače preti lastnikom kazen do 200 K ali zapor do 14 dni, za slučaj, da bi se pa celo kaka nesreča zgodila, še posebna kazen in zaveza do osebnih odškodnine.

Za naše poljedelce pridejo največ v poštev slamoreznice; te morajo imeti žleb na zgornji strani do polovice, in kolo z nožmi vred popolnoma pokrito; mlatilnice in vitalne oprave imajo biti z deskami tako zabite, da so vsa kolesa pokrita. Ker utegne omenjena odredba drugače povzročiti veliko potov in kazni, se vsem lastnikom poljedelskih strojev prav toplo priporoča, naj si pregledajo pri domačem občinskem uradu odredbi priložene podobe, iz kojih se natanko razvidi, kateri deli strojev in na kak način morajo biti zavarovani; okrajna glavarstva so omenjene odredbe s prilogi vred začetkom tega meseca razdelila vsem občinam, posamezniki dobivajo isto za ceno 20 vin. pri delavski zavarovalnici zoper nezgode v Gradcu.

Vladna predloga za italijansko pravno fakulteto in Slovenci. To je bil dnevni red shoda, katerega so sklicali dunajski slovenski visokošolci v sredo zvečer. Poročilo o tem shodu prinesemo prihodnjič.

Gostilničarji. Naročite in rabite računske liste v korist obmejnim Slovincem. Dobivajo se pri S. K. S. Z. v Mariboru.

Slovenci. Spominjajte se šentiljskih Slovencev in njim tako potrebnega „Društvenega Doma“.

Štajersko.

Mariborske novice.

Pogreb dr. J. Serneca. Udeležba pogreba dne 27. t. m. je bila jako velika. Sprevod je vodil veleč. gospod stolni župnik Moravec v spremstvu dveh g. duhovnikov. Čitalniški pevski zbor je zapel pred hišo ganljivo pesem „Priatelju“ in ob grobu „Blagor mu.“ Razen mnogobrojnih sorodnikov smo zapazili vse mariborske Slovence; zastopana je bila častita duhovščina po č. gg. kanonikih dr. Mlakerju, Vohu, Majcenu in drugih, spremljali so pokojnika zlasti člani mariborske Čitalnice, slovenski odvetniki, profesorji, poštni in železnični uradniki itd. Nadalje so se udeležili pogreba nam. svetnik grof Attems, fin. ravnatelj Taučer, skoro vsi višji uradniki tukajšnje sodnice s predsednikom v. p. dr. Greisdorferjem in s sedanjim predsednikom Perkotom; do pokopališčnih vrat so šli zraven tudi nemški mariborski odvetniki. Drugega občinstva je bilo mnogo, zlasti tudi mnogo dam iz slovenskih družin. Pogrešali smo na grobu nagovora; zato pa bi bila morala skrbeti v prvi vrsti Čitalnica, ker je bila edino društvo zastopano, katero je imelo že od nekdanj stika in vezi s pokojnikom.

„**Marburger Ztg.**“ napoveduje, da se bo v prihodnji številki spravila nad gospoda Krepeka, slugo pri finančni direkciji. Tu se vidi, kako velikodušni so mariborski Nemci, da se ne sramujejo nobenega sredstva, da bi spravili ubogega slugo ob kruh.

Petrolejka eksplodirala. Fotograf Albert Roth je v svojem potovalnem vozu v Hilarijevi ulici hotel ugasniti petrolejko. Pri tem je petrolejka eksplodirala in ranila Rotha na obeh rokah in prsih. Prepeljal ga je v bolnišnico.

Zrel tiček. 18 letni brivski pomočnik Rudolf Lisenz iz Maribora, radi hudodelstva tatvine že predkaznovan, je ukradel izdelovalcu perila, Andreju Petek iz njegove prodajalne perila v vrednosti za 100 K in ga potom postreščkov zastavil v zastavljalnici. Denar je zalupal po gostilnah.

Surov oče. Na Koroški cesti št. 108 stanujoči strgarski pomočnik Jožef Serp je svojega 8 letnega sina Franca zadnje dni tako mučil in pretepaval, da je moral deček ostati v postelji in ni mogel v šolo. O tem je bila obveščena policija. Otroka so preiskali in našli na hrbtu polno krvavih potpludb, ki izvirajo od suvanja s črevlji. Hišne stranke so izpovedale, da deček tudi ne dobi potrebne hrane, pač pa ga, kadar prosi jesti, oče vedno pretepava. Otroka so odvezli očetovi oblasti, oče se boče pa moral radi svoje surovosti zagovarjati pred sodiščem.

Smrtna kosa. Dne 24. t. m. je umrl čuvaj Jožef Kohn, star 29 let. — V ponedeljek je umrla vdova lesnega trgovca, Ivana Peheim, v starosti 59 let.

Celjske novice.

Okrajni šolski svet celjski je imel 28. t. m. svojo sejo. Na dnevnem redu je bilo tudi šolsko vprašanje. Javnosti še ni znano, kake korake bo storil okr. š. svet v tem oziru. Izjavljamo pa, da bomo zasledovali vsak korak te važne korporacije in pričakujemo, da se bo kmalu nekaj zgodilo za celjske šole, sicer bomo morali začeti drugače govoriti.

Celjski vodovod. Dobili smo končno vodo, to se pravi, voda je v Celju, pa se rabiti ne sme, ker so inštalaterji, ki so po hišah nastavljali cevi, delo pokvarili. Skoro v nobeni hiši ni brez pogrškov. Ždaj pa zahtevajo od posestnikov hiš, da še povrh plačajo zato, da se delo teh mojster-skazov popravi. Zlasti se kaže v čudni luči delo uslužbencev mestne plinarne! Možu pa, ki je še najboljši delal, g. Rebeku, pa še zdaj ne dajo koncesije.

Učenci — uzmorici. Zadnji terek je mestna policija zaprla učence V. razreda P., ker ga je dobil cerkvenik v cerkvi v trenutku, ko je odpiral nabiralno pušico pri jaslicah v nemški cerkvi. Tudi tovari-

ša, ki mu je pomagal, je zgrabila policija. — Ta slučaj, ki ni edin, nam razsvetljuje žalostne razmere celjske šolske mladine. Nedavno je bil pri sodnji drug slučaj, da je učenka ljudske šole ukradla kokoš, ki je potem pri sodnji povzročila toliko stroškov. Zopet drug slučaj je bil pri sodnji, da je učenec II. (!) razreda bil zaprt v sodnijski ječi (!) radi tatvine. Znano je dalje, da so učence kradle v trgovinah, da so meščanske šole učenci bili izključeni radi tatvine. Kaj bo iz take mladine, in kako hučo je za stariše dobrih otrok, da morajo svoje otroke pošiljati v tako ozračje npravne popačenosti!

„**O weh!**“ Pred kratkem, ko je gospod Papst v Celju kupil hišo, sta šla dva nemška burša po graški cesti. Ko eden pripoveduje svojemu kolegi, da je že zopet v Celju ena hiša prišla v slovenske roke, zaječi ta: „O weh!“ Mislimo, da se bode v kratkem času še pogosto slišal žalostni: „O weh!“

Porotno sodišče. Te dni se je pred porotnim sodiščem zagovarjal 48letni, od svoje žene ločeni posestnik Ivan Napotnik. Obtožen je bil, da je meseca avgusta lanskega leta z nožem tako ranil Gregorja Kovača, da je takoj na mestu izdihnil. Ker nobena priča ni mogla z gotovostjo potrditi, da je res Napotnik zadal Kovaču smrtni udarec, so porotniki zaničkali krivdo uboja. Obsojen je bil radi lahke telesne poškodbe na 14 dni zopora.

Kaznovana neprevidnost. Delavec Ivan Jazbinšek je hotel nabasati staro dvocevno pištolo. Ko je že eno cev nabasal, se je pištola sprožila in pri tem vžgala večjo množino smodnika, kateri se je nahajal na mizi. Jazbinšek je dobil hude opekline po obrazu in je bil težko ranjen prepeljan v bolnišnico. Najbrže bo izgubil eno oko.

Pasji kontumac je razglašen v celjskem sodnem okraju, izvzemši mesto Celje in nekaj občin. Povod kontumacu je dal nek stekel pes, ki se je zatekel iz Hrvaške.

„**Los von Rom.**“ Soproga zobotehnik pri zdravniku dr. J. Sernecu je izstopila iz katoliške cerkve.

Ponk na tukajšnji višji gimnaziji se je pretečeni terek prekinil za 10 dni, ker je otrok šolskega sluga oboel na škrlatici.

Ptujske novice.

Trgovec Ploj Štajercijanec v luknji. V nedeljo so privedli v tukajšnje zapore trgovca Ploja iz Polenšaka pri Ptuj. Vzrok temu je ta-le: Neko nesrečno noč predlanskim je bila oropana prodajalna trgovca Ploja na Polenšaku in čulo se je, da je sam to storil, ker je bil dobro zavarovan zoper tatove. Kar je takrat skrbno c. k. orožništvo lovrensko trdilo, to je tudi sedaj slavno in častno dokazalo. Vesten stražmojster g. Kus je celo leto pohvalno zasledoval in res dognal, da se je Ploj sam oropal. Blago so našli na Rogoznici pri kovaču Marin, prijatelju Ploja. Ploj je bil najmočnejši stebler in ljubeznjivi prijatelj, podpiratelj in razširjevalatelj „Štajerca“ na Polenšaku. Prišlo je še marsikaj na svetlo in ljudstvo se čudi, kaj se v enakih šnopsarijah godi, kjer ima „Štajere“ svoje gnezdo.

Vodnjaki brez vode. Ojster mraz vpliva tudi na vodnjake. Vsled nizkega, po mrazu povzročenega stanja vode so skoro vsi vodnjaki po mestu usahnili.

Razpisano je mesto suplenta za latinščino in grščino na tukajšnji deželni gimnaziji.

Drugi kraji.

Sv. Križ pri Mariboru. Tukajšnje bralno društvo ima v nedeljo, dne 7. svečana po večernicah v bralni sobi v župnišču redni občni zbor s sledečim vspeedom: 1. Poročilo odbora; 2. sprejemanje novih udov; 3. volitev novega odbora; 4. podučen govor. — Križevčani, udeležite se prav mnogoštevilno tega občnega zbora svojega bralnega društva in pristopite tudi, ako še niste, kot člani k istemu! Saj znaša članarina samo 60 v na leto, kar gotovo vsak, tudi najrevnejši, zmore. Poslužujte pa se tudi marljivo sedaj že prav obsežne društvene knjižnice! Torej na mnogoštevilno svidenje v nedeljo, dne 7. svečana v našem bralnem društvu! Odbor.

Ribnica. Veselica 24. t. m. se je izborna obnesla. Igro „Trije tički“ so prav dobro proizvedli; vsi so se vživili v svojo nalogo, a „Jožko“ (Jakopov Pepe) najbolj. Zabava je bila prav prirčna. Nemškutarji so nas tokrat bojkotirali, zato smo se tem bolj domače čutili, nobene napetosti ni bilo, škode tudi radi tega ne, okoli 200 kron je bilo dohodka. Tudi pevci, čeravno so prvokrat nastopili, so nas izvrstno zabavali.

Črešnjevce pri Pragerskem. Občinski ubožec Luka Melovnik je prišel v krmo g. Potočnika v Vrhlogi prosit. Namesto daru so ga pa navzoči gostje na surov način vrgli na cesto in tako s črevlji osuvali, da se je Melovnik moral podati v mariborsko bolnišnico.

Sv. Lenart v Slov. goricah. Zakaj ljudska šola pri Sv. Lenartu v Slov. goricah ne ugaja tukajšnjim luteranom? Zato ne, ker ima za nadučitelja značajnega moža, ki se ne sramuje svoje vere in svoje narodnosti. Dokler je bil na tej šoli nadučitelj Mocher, ki se je sramoval svoje slovenske narodnosti in ni šel nikoli v cerkev, tako dolgo je bilo vse dobro. Neznajnost ljubijo, značajnost sovražijo. — Zato hočejo ustanoviti neznačajno šolo, da se tam vzgoji mnogo neznačajnejšev, ki se bodo vsi sramovali svoje vere in svojega naroda. Slovenski stariši,

ki ljubite svoje otroke, ne vrzite jih proč v to neznačajno družbo, ker Bog jih bo enkrat tirjal iz vaših rok.

Sv. Lenart v Slov. Gor. Trški župan Jožef Sedmnik in trški zdravnik dr. Teobald Zirngast bi morala vedeti, da se ljudstva ne sme siliti k odpadu od lastnega naroda in njegovih pravic in tako k neznačajnosti. Dne 11. februarja 1909 bodo v šolskem posloppju pri Sv. Lenartu v Slov. gor. pred c. kr. namestniškim svetnikom grofom Attems-om tele priče zaslišane, ki so se dale premočiti, da so podpisale pismo, v katerem pravijo, da se štejejo k udom nemškega naroda, akoravno so rodom Slovenci. Te priče, ki bodo dne 11. februarja morale govoriti resnico, so: Bratko Franc, kmet v Trgu; Dimnik Janez, sin mlinarske hčere iz Grušove; Fišer Miha, viničarski sin iz Ploderšnice pri Sv. Jakobu v Slov. gor.; Gorjup Vincenc, nočni čuvaj pri Sv. Lenartu; Krajnc Janez, kmečki sin od Sv. Vida pri Ptuj; Kurbus Jakob, viničarski sin iz Sp. Žrjavé št 30; Lorbek Franc, šolski sluga pri Sv. Lenartu v Slov. gor.; Muhič Janez, mešetar pri Sv. Lenartu; Novak Franc, vinič. sin iz Zg. Polskave; Potrč Franc, vinič. sin iz Bišečkega vrha; Roškarič Janez, hlapec pri Sv. Lenartu; Slavič Janez, želarski sin iz Vnoje vasi št. 29 župnije Sv. Križa pri Ljutomeru; Štancer Franc, posestnika sin v Babni reki župnije Sv. Štefan pri Žusmu; Toplak Franc, želarski sin iz Polenšaka; Zadravec Štefan in Zavernik Marija; — Breznik Janez, kmet v Sp. Porčicu; Breznik Anton, kmet v Šetarjevi; Inkret Janez, želarski sin iz Kamnegore št. 9 župnije Kostričnica; Kramberger Martin, kmet v Zg. Žrjavcih; Kukovec Janez, pos. v Zg. Žrjavcih; Pečovnik Ferdo, želar v Radehovi; Pihler Janez, kmet iz Vitomarec št. 25 župnije sv. Andraža v Slov. gor.; Ploj Franc, črevljar v Sp. Porčicu; Sirk Leopold, kmet v Radehovi; Šuman Lovro, pos. v Lormanji in Kocbek Ignac, pos. v Zamarkovi. Vsi imenovani bodo dne 11. februarja 1909 morali pričati, da so bili moralno prisiljeni k tisti obžalovanju vredni izpovedi, s katero bi se naj preslepil deželni šolski svet, da ustanovi javno nemško ljudsko šolo pri Sv. Lenartu v Slov. gor. Radovedni smo, kaj poreče k temu deželni šolski svet in pa zdravniška kamora.

Sv. Marko niže Ptuja. Naše bralno društvo priredi dne 30. januarja in 2. februarja popoldan po večernicah v šolskih prostorih igro „Nežika iz Blede“. Vmes svira društveni tamburaški zbor. Polovica čistega dobička pripade revnim šolarjem. — Dne 7. februarja popoldan po večernicah bo letni občni zbor z navadnim sporedom. K obilni udeležbi vabi odbor.

Radgona. Delavec Franc Melin se je podal s svojo 45 letno ženo, ki je mati šestih otrok, v gostilno Franca Penzača onostran ogrske meje na ples. Ker si je od navzočih cigánov pustila preveč dvoriti, je postal soprog ljubosumen. Vendar se je delal, kakor da se ne bi nič zgodilo. Prijazno je stopil k ženi in jo objel. V istem hipu pa jo je že sunil z nožem v goltanec in jo težko ranil. Ko se je ranjena branila in hotela prijeti za nož, si je pri tem skoro palec odrezala. Prepeljali so jo v tukajšnje bolnišnico, moža pa v ogrske zapore, ker se je dejanje zgodilo na Ogrskem.

Gornja Radgona. Trgovinsko ministrstvo je obvestilo naše občinsko predstojništvo, da je ugodilo prošnji za samostojno pošto v Gornji Radgoni. Dobili bomo tedaj samostojno pošto. Občina je že lansko leto kupila prostor, kjer se bo zidalo poštno poslopje.

Konjice. Čitalnica v Konjicah priredi v soboto dne 6. svečana t. l. v Narodnem domu kostumni venček. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstop je dovoljen le vabljenim. Vstopnina za osebo 1 K, za rodbino 2 K.

Slovenigrade. Slovenigradska čitalnica priredi v soboto dne 13. febr. v prostorih Narodnega doma v Slovenigradu plesno veselico. Svira polnoštevila šostanjska narodna godba pod vodstvom kapelnika J. Mazeja. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina 1 K.

Slov. Bistrica. Dne 14. februarja se vrši v Slov. Bistrici v prostorih hotela „Avstrija“ shod K. Z. Govori državni poslanec Pišek.

Velenje. Pri nas se je začelo vendar daniti. Ljudje zahtevajo svojih ljudi, to je obrtnikov in trgovcev. Ko se je naselil trgovec Valenček v Skazovi trgovini, so ljudje kar vreli v njegovo trgovino. Tako je prav! Kakor slišimo, so kmetje prav zadovoljni z novim trgovcem: cene so nizke, postrežba je točna, blago je dobro. Gospod Valenček naj še naprej tako deluje v svoji trgovini kakor do sedaj, in dobro bo za njega in tudi za nas odjemalce. Najbolj še potrebujemo pri nas v trgu poštenega slovenskega mizarja. Kakor se je nam obljubilo, ne bode trajalo dveh mesecev, pa ga bomo imeli. Za njim pride lončar in pa krojač; teh je potreba kot žlice. Le naprej in trg dobi v kratkem drugo lice.

Iz Velenja. O naših železničarjih ste pisali zadnjič, gospod urednik, da s svojimi otroci polnijo šulferajnsko šolo v Velenju. Res je! Toda na neki drugi sloj ste pa čisto pozabili, ki ravno v toliki, ako ne večji meri zaničuje naš slovenski jezik in prinaša tudi velik kontigent k nemški šoli, in to so nemškutarjski obrtniki v Velenju. Le glejte jih po vrsti! To je črevljar Ropotar, ta pošilja svojo rejenko v nemško šolo. Sedlar Doličič, rojen Slovenec, ki se nič ne brani, da ga Slovenci redijo, istotako pošilja v nemški vrtec in šolo svojo deco, nadalje kovač Schwarzer, rojen Škalčan, je zastopan s 5 otroki v ponemčevalnici; Smodišch, mizar, pošilja nekega Perka, stricnika, on sam pa je doma na Rečici. Krojač Lešnik, ali kakor se sedaj piše Löschnigg, pošilja v nemško šolo svoje hante, Smoltschnigg istotako, črevljar Oberseher v nemški vrtec itd. Da so veliki ljubitelji Germanije tudi še drugi obrtniki, ki pri Slovencih išče-

jo zaslužka, se razume; n. pr. lončar Rednak, ki pa je še samski in torej še nima otrok, da bi jih dajal v šulferajnsko šolo. Edini pravi Nemec med temi je britevec Hoffinger. Vsi drugi so domačini. Ja, vprašate nas začuden, ali pa imate sploh še kakšnega obrtnika Slovenca v Velenju? Imamo jih nekaj malega, pa prav malega. Čez noč smo zapazili, da so nam nemškutarji vrinili ne le samo svoje trgovce (Wutti, Tischler), ampak tudi svoje obrtnike. In ti ljudje so glavna opora „Südmarke“. Südmarka deluje dosledno in tiho, in čez noč se bo zgodilo, da ne bomo vedeli kdaj, pa bo trg Velenje popolnoma nemški! Südmarka, to Slovencev toli sovražno društvo, ima več nego enega pospešitelja in odposlanca tukaj. Najglavnejši je trgovec Wutti, ki je prvi odposlanec Südmarke in Šulferajna. Kdo se več trudi za nemško šolo, poneumnevalnico slov. otrok, nego on. Kdo bolj agitira med stariši slovenskimi za Šulferajn nego on, kdo bolj preži na kakšno slovensko posest, ki je na prodaj v trgu, da jo spravi Südmarki v roke. To so gotovo žalostne, obenem pa za Slovence značilne razmere.

Velenje. Kaj je z našo požarno brambo? Nemški komando ima še vedno. Širijo se po trgu in okolici o nji čudne govorice. Opozarjamo g. pl. Adamoviča kot njenega načelnika, da pravično zasleduje nepravilnosti, ki se vrše v odborovem poslovanju. Tako čivkajo že vrabei po strehah najhujših nemškutarjev. To bodo še zanimive reči! Gospod načelnik, brezobzirno ž njimi na dan, da ne boste imeli še vi neprimlik.

Gaberje pri Celju. Dediči pred letom v Radgoni umrlega gospoda Koncerja prodajajo v Gaberju hišo štev. 55. Cela vrsta Nemcev, oziroma posilinemcev se kavsja za to hišo zgolj iz strahu, da ne bi zopet prišlo v slovenske roke. Načeloma bodo Nemci plačali vsako še tako visoko ceno za omenjeno hišo. Sicer so med kupci tudi Slovenci, vendar jih bodo gotovo Nemci preplačali.

Artiče. Naša Hranilnica in posojilnica je dosegla v prvem letu svojega poslovanja denarni promet 209.850 K 86 v. hranilnih vlog stanje znaša 66.023 K 2 v; ta številka jasno dokazuje, da naša posojilnica deluje za pospeševanje varčevanja. Da uživa naša posojilnica zaupanje ljudstva je najboljši dokaz to, da ima edina v cellem brežiškem okraju več hranilnih vlog kakor posojil in ima odvišen denar naložen pri Zadrudni Zvezi. Že prvo upravno leto je napravila čistega dobička 759 K 1 v.

Dobova. Preteklo nedeljo se je vršilo pri nas poučno predavanje; govoril je potovalni učitelj VI. Pušenjak iz Maribora o pomenu zadrudništva ter pozival navzoče, da se prav pridno poslužujejo Hranilnice in posojilnice, katera ima svoj sedež v hiši gospoda Jožefa Cvetko. Nasprotniki delajo z vsemi sredstvi proti naši posojilnici. Da begajo ljudi, so na prostore svoje posojilnice obesili tablo z napisom Hranilnica in posojilnica, akoravno se njihova liberalna posojilnica imenuje Kmečka posojilnica. O tem postopanju, katero se mora iz trgovskega stališča najstrožje obsojati, se bo na primernem mestu govorilo.

Središče. Pri nas se snuje zadrudni parni mlin. V pripravljalnem odboru so gg. Lovro Petovar, Ivan Kočevar, Maks Robič; podpiral bo podjetje tudi g. Anton Kosi. Cel mlin bo stal 300.000 K in iščejo 300 zadrudnikov po 1000 K.

Pišee. Dne 27. t. m. se je ustanovila Kmečka hranilnica in posojilnica, v katere načelstvu so najodličnejši možje cele župnije. Za načelnika je bil z navdušenjem izvoljen g. Franc Gerec, trgovec v Pišecah; člani načelstva so: gg. Anton Srabočan, župnik v Pišecah, Franc Podvinski, posestnik v Blatnem, Karl Retzer, poštar v Pišecah, Franc Gregorčič, posestnik v Malem vrhu in Franc Agrež, posestnik v Pišecah. Ustanovitelji so zložili 45 K za šentiljski dom ter s tem pokazali, da se živo zanimajo za obmejne Slovence. Prvemu novemu denarnemu zavodu v novem letu želimo najlepši uspeh.

St. Jurij ob juž. žel. Občni zbor kat. bralnega društva se je dne 17. jan. t. l. ob mnogobrojni udeležbi res krasno izvršil. Iz raznih poročil tajnika, blagajnika in knjižničarja se je videlo, kakšnega velikega pomena je takšno društvo. Po poročilu blagajnika poročam, da je imelo društvo v letu 1908 prometa nad 1000 kron, preostanka v blagajni pa 118 K. Knjižničar je poročal, da se je prebralo društvenih knjig okoli 3000 in 12.000 št. raznih časopisov. V odbor so izvoljeni sledeči gospodje: Klanjšek Ivan, predsednikom; Ferdinand Žgank, podpredsednikom; Ivan Bogovič, tajnik; Razočnik Valentin, blagajnik; Krajšek Ivan, knjižničar; Grzina Franc, Mikuš Valentin, Aužner P., Trebove Fr. odborniki. Po obnem zboru je bil tamburaški in pevski koncert. Pristopilo je ta dan veliko novih udov k društvu. Vsi, kateri se niste v bralnem društvu pristopile vanj, ker vam nudi toliko lepega berila.

Zidani most. V Radni se je ponesrečil uradnik Siemes-Schukertovih premogovnikov, Herman Kanceler, ko je pregledoval nove električne naprave. Prišel je preblizu električnega, 500 volt močnega toka, ki ga je takoj usmrtil. Kanceler je bil še le 30 let star; njegovo truplo so prepeljali v Gradec.

Koroško.

Celovec. „Freie Stimmen“ in drugi časniki so napadali tovarnarja vit. Rajnarja, ker ga je pri sodnji zastopal dr. Breje, tako dolgo, da je prostovoljno poklonil šulferajnu 200 K. Drž. pravdnik je tačas seveda spal!? Morda naša Cir. in Met. družba začne delovati na ta način in začne „prijeteljsko pritiskati“ na „tudi-Slovence“ in nemškutarje, ki jejo slovenski krah, posebno na trgovce in tovarnarje; to bi našim obmejnim šolam gotovo kaj neslo! Bomo videli, kaj bo tu rekel gosp. drž. pravdnik!

— Freie Stimmen, ki so poročale, da uršulinsko učiteljske vzgaja same kranjske učiteljce (seveda Slovenke!) za Koroško in da se tam vzgajajo celo Hrvatice iz Hrvatskega in Istrije, so morale prinesiti v zadnji številki popravek po § 19., da je v uršulinskem zavodu sploh samo 8 Slovenk in od teh samo 1 Kranjica, Hrvatice pa nobene, pač pa so gojenke iz Kranjskega večinoma Nemke in tudi iz Trsta sta 2 Nemki. Slovenskih Kranjic vzgojenih pri uršulinkah pa služi jedna sama na Koroškem. Torej spet ena posilinemška laž! — C. kr. finančno ravnateljstvo je imenovalo davčnega oficijala Jožefa Katnika davčnim upraviteljem v IX. davčnega asistenta A. Nemečka pa davčnim oficijalom v X. činovnem razredu. — Nemški časniki imajo pri sodnji svoje vohune (bržkone med uradniki!), ki pazijo na vsacega Nemca, ki ga zastopa naš narodni voditelj g. dr. Breje, da napadajo potem dotičnika in dr. Breja. Tako se je zgodilo pred kratkim g. vit. Rajnarja v Magereku. Sicer to nič ne škoduje Breju, ker Nemci vendarle že vsi vedo, da je dr. Breje najmožnejši odvetnik v Celovcu in znani so nam slučaj, da celo najzagrizenejši nasprotniki ultranemci in nemškutarji pri vsakem kodljivem procesu vendar le pridejo k dr. Breju. „Če ta stvari dobro ne zvozi, tako jo nihče ne bo;“, „Der verfluchte windische Doktor, sein tuat ar obar doch der anzig nutze in Klogenfurt!“ tako smo ga slišali hvaliti v Celovcu. Vse jedno je čudno od državnega pravdnika, da vsako slovensko izjavo vidi, če le količkaj diši po bojkotu; tako očitne „bojkotne hecarije“ in takega nasilstva pa ne vidi. „Jo Bauar, dos tuant dö Teitschan, dos is gonz wos ondares!“

Poreče. V nedeljo 24. t. m. opoldne je umrl bivši dvorni svetnik pri Kor. dež. vlad. c. kr. namestniški podpredsednik A. vit. Kozaryn-Okalicki v 67. letu. Rojen na Solnograškem služboval je pri vlad. v Solnogradu od leta 1864—1870, potem na Koroškem, od leta 1878—1882 pri ministrstvu notr. zad. in naposled do leta 1893 pri c. kr. vlad. nižjeavstrijski. Tega leta je postal dvorni svetnik pri c. kr. policijskem ravnateljstvu na Dunaju, kot tak je bil l. 1896 prestavljen h koroški vlad. kjer je ostal do leta 1904, ko je stopil kot c. kr. namestniški podpredsednik v pokoj. V pokoju je živel zadnja leta na svojem posestvu v Porečah. — Zadnjo nedeljo je bilo pri nas jako živahno. Pri 23° C. mrza je bilo najlepše vreme, tako, da je bilo na popolnoma zamrznjenem jezeru vse polno ljudi. Pri Bercarju je bila drsalna dirka, in v hotelu se je popoldne kar gajetlo gostov. Prišli so bili deloma z vlaki, deloma pa po izmetanih cestah po našem jezeru zlasti iz Celovca.

Vrba. Zimski športni klub v Vrbi je napravil zadnjo nedeljo v 4 dvorprežnih saneh izlet v Celovec. Odpeljali so se — tudi mnogo mladih dam — ob 12h iz Vrbe. Pri vsakih saneh je bilo otvezanih 7 ali 8 malih sani eno- in dvosednežnih. Na solčni strani jezera peljala se je družba veselo v Celovec, kamor je dospela ob 2. uri popoldne. Peljali so se parkrat ob veseljem kriku in vrišču udeležencev in gledalcev na novem trgu okoli starega linternarja, dali so se pri njem tudi fotografovati in so stopili potem na malo južno k Sandwirtu. Ob pol 5h so se odpeljali zopet nazaj domov glasno pozdravljeni ob Lentu, kjer je bilo vse črno ljudstva na drsalnišču.

Št. Vid. Za odgovor na kršč.-soc. zborovanje v Vilmarji vasi je napravil dne 24. prosinca Koroški „Bauernbund“, tokrat „politični“ pravi stari „Bauernbund“, o katerem smo mislili, da je že za večno zatisnil oči, zborovanje v Nemškem Šmihelu. Udeležencev je bilo kakih 100. Govoril je A. Lemiš proti (nemškim) kršč. socijalcem in njih politiki; potem pa je nastopil naš slavni žilpoljski posilinemec deželni poslanec Kiršnar. Govoril je po starem receptu, vse, kar je zadnja leta zakrivila odvetniška nemško nacionalna stranka in nje zvesti sluge paupernuntarji proti kmetom je zvalil na vlado. Zadnji je govoril urednik Lakner. Udrihal je s starimi obrabljenimi frazami po kršč. socijaloih. Jezili so se možakarji tudi, da jim navzoči duhovnik navzlic vsemu zmerjanju ni hotel odgovarjati, da bi ga bržkone prav blatili in nazadnje še z brahijalno silo vrgli ven. Pa poznamo naše tičke in jim ne gremo več na led. Skovali so tudi srečno resolucijo proti pogodbam z balkanskimi deželami.

Trg. Cestni odbor v Trgu oddaja popravila na cestah za 1087 K na javni dražbi dne 3. svečana ob 9h jutraj.

Otok. Na našem Jezeru je bilo zadnjo nedeljo (dne 24. pros.) jako živahno. Cele karavane so se vleklo po cestah, ki jih je dalo napraviti drsalsko društvo celovsko. Ljudje so se po Lentu, kjer je godla vojaška godba, vozili, navadno do Gorice, in od tod na Otok ali pa v Poreče, kjer je bila drsalska dirka. Solnce je tako krasno sijalo, da je navzlic velikemu mrazu po ledu drčala velikanska množica. Največ jih je romalo pa proti Otoku. Od glavne ceste so bile napravljene stranske ceste do Majrovnika in na vojaško kopalnico, proti Količu in v Ribnico; kjer je ta dan imelo ravno gasilno društvo svoj ples. Druga pota sta vozila proti letovišču Walterskirchen in na Ebnerjevo gostilno na Otoku. Tu v Otoku je bilo najbolj živahno. V Pirkorjevi gostilni so se gnetli ljudje tako, da je v prostornem salonu primanjalo prostora. Zalibog cesta od Otoka naprej na Vrbo ni bila še dodelana. Od glavne ceste so ljudje niso dosti odstranjevali, ker je bil tam led premalo gladek. Glavna cesta pa je bila z vodo nalašč večkrat polita, čeravno se parna brizgalnica gasilnega društva ni dala dobiti, kakor je bilo prvotno namenjeno. Najbolje so držali tisti, ki so imeli dolge drsalnike, tako zvane frize.

Darujte za volilni SKLAD
S. K. Z.

— Priporočamo našim slovenskim sosedom na Štajerskem, zlasti pa na Kranjskem, da nas pridejo sedaj posetit po ledu, ne bodete se kesali!

Thovše. Pogreb pokojne gospe Katarine Urabl, Prukenbirtinje, se je vršil dne 24. t. m. ob 3. uri popoldne na naše domače pokopališče in je bil jako sijajen. Vodil ga je častiti gospod župnik čajnski Val. Zimpel. Navzoče so bile gospe baronica Schneider iz Haleka, grofice Dubska in baronica Kometer iz Žalma; prisostovali so tudi gospodje: župan celovski Neuner, tovarnar v Magereku vit. Rajnar, rudniški nadsvetnik v pokoji Ehrenwert, občinski zastop thovski, uradništvo iz Magereka in Ernavža ter uradništvo iz Zlepejeve pivovarne in mnogo drugih ljudi. Pevci so peli na domu in na grobu. Ob grobu govoril je tudi gospod župnik besede, ki so segale vsem navzočim do srca.

Pričice ob Jezernu. Hlapec Janez Šrifelj, doma iz Trdnjave pod Celovcem je izposojeval pri svojem gospodarju Ed. Rešn v Zadovljah na goljufiv način 55 K. Orožniki so ga radi goljufije naznanili sodniji.

Spodnji Dravograd. „Krščansko kmetско društvo“ (nemško) je napravilo dne 24. jan. tu dobro obiskano zborovanje. Govoril je poslanec Krampl (nemški kršč. soc.) o potrebi kršč. kmetškega društva. Župnik Rožman pa je govoril o koroški politiki, zlasti pa ob obdobju zanimanju o spodnjekoroških „nepolitičnih bauerferajnih“. Drž. poslanec Walcher je poročal o svojem delovanju; poročilo so navzoči sledili z obnim zadovoljstvom.

Trbiž. V Rablju in v Mrzli vodi razsajajo med otroci ošpice. Rabeljsko šolo so radi tega dne 22. jan. zaprli.

Trg. Nemško kršč. kmet. društvo je napravilo zadnjo nedeljo zborovanje na Bregu pri Štajrbergu. Navzoč je bil tudi protestantski dež. poslanec, župan v Bajrah pri Trgu, Fr. Huber. Predsedništvo je zavzel nasprotnik župan Štajrberški Zwischenberger, vodil je pa zborovanje še precej objektivno. Govorila sta na kršč. strani učitelj Avernik in urednik Stähli, na nasprotni pa poslanec Huber. „Kärntner Tagblatt“ označuje to zborovanje kot uspešno.

Škocijan v Podjuni. Predpustna veselica, ki jo je dne 24. jan. priredilo naše bralno društvo, je krasno uspela. Izvrstno sta govorila č. gg. Podgoro in domači župnik Poljanec, prvi o postanku naše zemlje, drugi o poselekem vprašanju. Kar pokalo je, tako smo se smejali našim vrlim mladencem, ki so res dovršeno igrali veseligr „Občinski tepček“. Lepe pesmi je ubrano popeval novoustanovljeni moški in mešani zbor. Saj pa ima tudi naša mladina glasove doneče kot srebrna struna, samo ubrači jih je treba. Naši možje in zavedna mladina so nam up lepše bodočnosti.

Smihel pri Pliberku. Kje je naše politično društvo? Čitamo in čutimo kako povsod po spodnjem in srednjem Koroškem delajo na vse kriplje na liberalni strani nemški Bauernverein in Bauernbund in na kršč. soc. pa kat. kmet. društvo, pri nas Slovenih pa vse spi. Zakaj se v naši sredini nikdo ne gane? Bomo morali mar mi kmetje sami delati?

Kranjsko.

Na Dunaju je umrl kranjski rojak Ljudevit Jošt, c. kr. tajnik poštnega ravnateljstva (na Dunaju). Pokojnik je bil rojen v Hotemžu pri Radečah na Dolenjskem; v Novem mestu je dovršil gimnazij, pravniške študije pa na dunajski univerzi. Pozneje je vstopil v poštno službo. Služboval je najprej v Trstu, potem v Ljubnem in končno je prišel na Dunaj. Bil je jako priljubljen tako v uradu, kakor tudi pri vseh dunajskih Slovencih.

Tečaj za voditelje živinorejskih zadrug. Zadrugna zveza v Ljubljani priredi dne 16. do 18. februarja t. l. poučen tečaj za voditelje živinorejskih zadrug. Namen tečaja je, izveščati po možnosti voditelje zadrug, da bodo samostojno vodili svoje zadrug, vpisovali v knjige potrebne podatke itd. V ta tečaj naj pošlje vsaka že obstoječa ali nameravana živinorejska zadruga po dve osebi. Udeleženci naj bodo popolnoma vešč pisanja, naj imajo že nekaj znanja o živinoreji ter morajo imeti resen namen delovati pri živinorejskih zadrugah. Kdor se misli udeležiti tega tečaja, naj to pismeno naznani Zadrugi zvezi v Ljubljani do 5. svečana. Ker je število udeležencev omejeno, se ne bo moglo ozirati na tiste, ki bi se oglasili prepozno.

Ponesrečil se je v Trbižu črevljar Nikolaj Kemperle. Prišel je vinjen do gostilne, se spodtaknil in padel preko nekega zidu, kjer je na mestu mrtve obležal; zlomil si je tilnik. Kemperle je bil star šele 23 let.

Mizarski pomočnik pisatelj drame. Pisatelj drame „Zaklad“, ki se je prvič igrala v torek na ljubljanskem odru, je g. Puhar, mizarski pomočnik v Ljubljani. Priprosti in skromni pisatelj kaže brezdvomno talent. Samo šole mu je treba in iz priprostega pisatelja bo postal izvrsten ljudski dramatik.

Nepošten hlapec. Mladi poštni hlapec Mihael Pirš je peljal iz Horjula poštni voz na Vrhniko. Predno se je odpeljal iz Horjula, je ukradel poštarju Čeponu rjavo suknjo in 32 K gotovine. Pirš je pustil poštni voz na cesti, sam pa brez sledu izginil.

Umrl je v Postojni na nagloma c. kr. poštar g. Anton Vodopivec. Zadel ga je kap.

„Glasbena Matica“ v Ljubljani priredi dne 3. in 4. svečana v veliki dvorani hotela „Union“ dva velika oratorijska koncerta. Izvajal se bo obkraj svetovnoslavni Perosijski oratorij „Rojstvo Izveličarjevo“. Sodelovalo bo 240 oseb.

Primorje.

Huda burja razsaja po Trstu. V sredo na večer se je peljal kočijaž Stefan Pavlovič po svojega gospodarja v gledališče Politeama Rosetti. Prišedši do vogala Lloydove palače, se zakadi burja v njega in ga prevrže raz kozla. Konj se je splasil in ušel. V besnem galopu je pridiral po ulici Coroneo, kjer ga je nek redar ustavil.

Samoumor radi bolezn. V ulici Monte v Trstu se je vrgla iz drugega nadstropja neka ženska na ulico in ob-

ležala takoj mrtva. Na lice mesta došla komisija je konstatirala, da je to 62 letna Ema Cusin, ki je bila dolgo časa bolna in je vsled hudega trpljenja storila samoumor.

Zastrupila se je zaradi nesuslišane ljubezni sivilja v Trstu, 22 letna Marija Palmin. Končati si je hotela življenje s phenylvo kislino. Prepeljali so jo v bolnico, kjer je pa kmalu vsled zavžitega strupa umrla.

Ustrelil se je v gostilni na Opčini pri Trstu vpričo vseh gostov Rudolf Vasek iz Trsta.

Dva otroka zgorela. Sedemletna hčerka ribiča Terazer v Piranu je bila sama doma in se je hotela greti pri odprtem ognjišču, pri tem se ji je pa vnela obleka. Vzle hitri pomoči je ubožica umrla na hudih opeklinah. — V Rovinju je prišla učenka Vsomedi pred poukom v šolski sobi preblizu peči. Iskra je padla na njeno obleko in jo vnela. Tudi tu je bila pomoč skoraj prepozna. Deklica je dobila težke opekline.

Nesreča na železnici. Na postaji Dutovlje-Skopo se je zgodila v nedeljo zvečer grozna nesreča. 20 letni Viktor Štok iz Krajne vasi je spremljal svojo sestro in svaka na postajo k vlaku. Prišli so na križišče ceste z železnico, ko so bile zatvornice že zaprte. Ker se je mudilo, so ušli pri strani zatvornice čez tir, kar pridrvi nedeljski zabavni vlak od Štanjela. Nesrečni mladenci ni mogel hitro ulti čez in je prišel pod stroj. Vleklo ga je še kakih 15 metrov dalje. Kolesa so mu šla preko prsi in mu jih popolnoma zdrobila.

Obstrelil se je v Krajni vasi pri Skopem Anton Barič, ko je streljal z možnarji na cerkvenem shodu. Bil je nepreviden ter nasul smodnik v še vroč možnar. Smodnik se je vnel in mu vdaril v obraz. Dobil je precejšnje poškodbe.

Za gostilničarje priredi v prihodnjem mesecu „Deželna zveza“ za promet tujecev na Goriškem strokovni tečaj, v katerem se bo poučevalo teoretično in praktično gostilniško kuhanje, serviranje jedil, gostilniško kletarstvo ter gostilniško knjigovodstvo, računstvo itd. Tečaj vodijo strokovni učitelji.

Rihenberškim občanarjem, bivajočim v Trstu, naznanja županstvo v Rihenberku, da naj pridejo vsi dne 1. svečana t. l. v krmo gosp. Franca Kodriča, ulica Statute št. 2 in dne 2. svečana t. l. v krmo gosp. Franca Birse, vsakokrat popoldne na posvetovanja zaradi domovinstva.

Narodno-obrambno delo.

Nemško uradništvo na Spodnjem Štajerskem.

Südmarka izteza z mrzlično nestrpnostjo, ki raste od dne do dne, svoje dolge prste po našem ozemlju. Pokupuje slovenska posestva ter jih naseljuje z nemškimi protestanti. Pa še drugo za Slovence ravno tako usodepolno naseljevanje je njena namera: preplaviti hoče našo domovino z nemškim uradništvom. Saj ga že imamo več nego dovolj v deželi, in prav dobro opravlja posle nemških obrambnih (?) društev. Sam poslanec Dobernig mu daje to spridevalo v „Izvestjih društva Südmarm“: „Resnica je, da nemški uradniki v alpskih deželah veliko več storijo za narodne (völkisch) potrebe, kot vsi veleposestniki in drugi bogati ljudje skupaj, ki v svoji oholosti prezirajo uradništvo. Sicer so tudi tukaj izjeme, nekaj častnih izjem je na Koroškem in Štajerskem. Toda večina stoji narodnemu delu obrambnih društev mrzla nasproti in ne daruje vinarja, kjer uradnik daruje krone od svojih skromnih dohodkov. In kjer najde narodno-obrambno delo, zunaj na deželi pri kmetu zanimanje, opazimo poleg učitelja — pravzaprav spada tudi ta pod pojem uradnika, kakor ga tukaj pojmuje — uradnika, ki koraka na čelu ter vodi.“

Zato pa je srčna želja Vsenemštva, da bi se nemško uradništvo še bolj pomnožilo in povsod izpodrinilo slovensko.

Poslanec Marckhl toži v istih „Izvestjih“, da se nemški uradniki v zadnjem času bojda veliko manj potegujejo za mesta na Spodnjem Štajerskem nego prej. To seveda ni resnično, ker so dejanske razmere povse drugačne. Treba je le pogledati v urade na sodnijah, davkarijah, pri političnih oblastih, na poštah, pri železnici itd., in takoj se človek prepriča, da je nemško uradništvo v veliki množini. To pravzaprav vzdržuje v zvezi z nemškutarskim obrtništvom nemštvo po spodnještajerskih trgih in mestih.

Toda kako izpolniti tiste vrzeli med nemškim uradništvom, katere vsenemškemu srcu prizadevajo toliko bolečin? Marckhl nasvetuje, naj se pritegnejo uradniki iz Zgornjega Štajerja. Menimo, da imajo naši vsenemški sosede vsaj toliko estetičnega okusa, da nam ne bodo poslali kakšnih krofelnov.

Toda še večja poteškoča je zavoljo znanja slovenskega jezika. Pa Marckhl si zna pomagati. Po vzgledu famoznih slovenskih kurzov, ki so se ustanovili za nemške avskultante, naj se slični slovenski podučni tečaji upeljejo za naraščaj pri vseh upravnih panogah. In ker jih državna uprava najbrž ne bo plačala, naj jih pa vzdržujeta Südmarka in pa Schulverein.

Pa še nekaj bo treba. Ker mnogoteri nemški uradnik bodisi zavoljo neugodnih materijelnih razmer, bodisi vsled uvidevanja lastne nesposobnosti ne bi hotel v spodnjih krajih ostati, ga je treba z izdatnimi podporami na te kraje prikleniti. Zato bo treba posebnih podpornih društev, in najbolj bodo seveda obrambna društva morala poseči v žep.

Torej c. kr. uradništvo na Spodnjem Štajerskem z vsenemško doklado! Ni treba še le povedati, kakšne posle bi tako uradništvo v prvi vrsti opravljalo v naši domovini. Jasno pa je tudi, da bi se na tak na-

čin nikdar ne dosegla narodna sprava in jezikovna poravnava. Zato pa je v smislu Avstrije, da se proti takim vsenemškim in germanizatoričnim nakanam odločno postavi v bran.

V „Südmarkinih izvestjih“ se je k temu predmetu na zadnjem mestu oglasil mož, ki bi rad prišel na prva mesta, to je namreč za deželnozborski mandat se ponujajoči, pa odklonjeni kandidat dr. Ambroschitsch, po svojem rojstvu Slovenec, po svojem poklicu uradni vodja na celjskem magistratu. Ponižnost in politična dostojnost sicer nista bili nikdar lastnosti tega moža, toda kar si je dovolil na tem mestu, to že presega vse meje.

Ta mož se namreč osmelja o slovenskih uradnikih izreči to sodbo: „Slovenski uradnik je očitno manj vreden, in sicer ne samo glede na strokovno delo in v družabnem oziru, ampak tudi z ozirom na to, da je veliko slovenskih (bindišarskih) uradnikov nemškega kulturnega jezika sposobnih le v majhni meri in že iz tega vzroka niso sposobni, da bi se pomaknili v višje razrede.“ Zoper to vsenemško imperitenco odločno protestiramo in želimo, da bi mož dobil še izdatnejši odgovor.

Glede na uradništvo je naše stališče povse naravno in edino pravično in patriotično: v slovenske kraje za slovensko ljudstvo slovenske uradnike. In vsled tega kličemo: Südmarka in sorodna društva, roke proč od uradniških mest na Spod. Štajerskem! Uradnike naj namešča proti vsem narodom enako pravična avstrijska uprava, ne pa kak nemški minister krajan ali kaka Nord- in Südmarka ali kak nemški Volksrat!

Schulverein ima sedaj vsled nekaterih nanovo ustanovljenih podružnic, med katerimi je tudi ženska podružnica v Slovenjgradu, 1380 aktivnih podružnic. V zadnji vodstveni seji je sklenil, v Spodnji Temnici, kjer je češko šolsko društvo „Komensky“ pred nedavnim ustanovilo privatno šolo, ustanoviti šolski vrtec. Med darovatelji smo v zadnjem času našli tudi občino Marenberg z 20 K, občino Pobrežje 150 K, marenberška branilnica je darovala 40 K, v marenberškem nabiralniku je bilo 40.79 K, v mariborskem pa 117.10 K.

Sulferajn na delu: na Štajerskem so nastale sledeče podružnice: moška v Puchu; ženske v Friedbergu, v Hartbergu, v Slovenjgradu; s temi ima Sulferajn že 1380 podružnic!! Sulferajnova omizja so nastala na Štajerskem: v St. Petru ob Solpi in v Sehavi; na Koroškem v Klopich pri Zg. Belah. Sulferajnske podružnice so se posebno pomnožile na Tirolskem, kjer jih je že 22 (v l. 1906. še samo 6!). Poročilo Sulferajnovu hvali tudi neko podružnico na severnem Češkem, ki je v treh dnevih pridobila 170 novih udov! Slovenci posnemajmo mi v obrambne namene požrtvovalnost Nemcev v napadene namene; posnemajmo posebno neko 70 hišno vas pri Mostih na Češkem, ki ima šulf. podružnico z 51 udi in je k novemu letu nabrala Sulferajnu 12 K! — Darila, ustanovnine in doneski nabiralnikov na Štajerskem in Koroškem: Zlatoviče (Zeltweg), omizje Winklerjevo 40 K, okrajni zastop v Kindbergu 50 K; občine: Ivnic 20 K, Fürstenfeld 50, Marenberg 20, Pobrežje 50, Vejice (Weiz) 10, Vildovna 20 K; hranilnici: v Marenbergu 40, v Osojah (Aussee) 10 K; društva: železničarji v Zlatovičah 15 K; božičničen donesek v Mürrzuschlagu 63 K; nabiralniki: v Gozdu (GöB) 42, v Ljubnem 12 K, Marenbergu 41, Mariboru 117 K, Zlatovičah 17 K; v Fürstenfeldu (nab. in veselica) 524 K; na Štajerskem 1120 K; občina Steinfeld 10 K; nabiralnik na Kokovu 43 K; Breže (nab. in veselica) 115 K; na Koroškem 168 K. — Posebno se povdarjajo v tokratnem sulferajnskem poročilu dohodki veselice v Toplicah na Češkem 3200 K in v Hohenstaštu na Moravskem 4000 K! Kedaj bomo mi v naših malih mestecih in trgih (Hohenstašt šteje 2000 preb.) imeli podobnih uspehov?! — Učila (??) so se dovolila soli v St. Uuriju pri Celovcu.

Slovenska posest je po slovenski krivdi prišla v nemške roke; to je namreč nekdanje prelepo posestvo Pečnjakovo na Teharjih. Kolike važnosti je to posestvo za Slovence, ni treba še posebej naglašati. Zgodovina občinskih volitev na Teharjih v zadnjih dveh desetletjih nam to kaže jasno dovolj. Po Pečnjakovi smrti je to posestvo kupil žalski veleposestnik Senica, ki je že tudi umrl. Prodali so torej to posestvo njegovi dediči. Ne dvigamo nobenih inkriminacij, toliko pa si že dovoljujemo povedati, da se je v to obitelj priženil Edvard Kuček, največji agitator proti Slovenski kmečki zvezi ob zadnjih državnozborskih volitvah.

Nabiralniki Schulvereina v Studenicah pri Mariboru. L. 1908 se je nabralo: gostilna Nekrepp 890 K; gostilna Neže Petz 891 K; gostilna gospe Schänker 351 K; Moderjeva gostilna 885 K; Rechbergerjeva gostilna 862 K; Rosmanithova gostilna 93 v.; gostilna Hötzl 966 K; Niederlejeva gostilna v Koroški ulici 366 K; gostilna Leippa v Lembahu — Jägerwirt — 1440 K.

Razgled po svetu.

Budizem v Evropi. Minulega leta je popotoval po Evropi budistiški misijonar Anand Mettey, po rodu Skot. Potoval je po Angleškem in Nemškem in razširjal po teh deželah budistiške ideje. Za budistiško družbo „Velika Britanija“, je baje pridobil 700 novih članov. Njegova prvotna naloga je bila, da razširi budistiške ideje po Evropi. Na 2500 letnico obstoja hoče ustanoviti v Evropi samostan, v katerem se bodo

vzgjajali poleg budistiških vernikov tudi še misijonarji. On meni, da je vzrok vsemu zlu beda in pa vojska. Vojsko smatra Budizem za največje zlo na svetu.

Jubilej britskega muzeja. Znameniti britski muzej v Montague House-u v Londonu praznuje 150 letnico, odkar je bil prvič odprt dne 15. prosinca 1759. Temelj temu muzeju je bila Cottonova knjižnica obsegajoča biblijo in politični arhiv, nadalje muzej starih redkosti ter Hoančova in Harleyeva zbirka. Zbirka antiknih skulptur je bila leta 1772. pomnožena z Hamiltonovo zbirko, egiptovskimi starinami, darovanimi od kralja Jurija III. in skulpturami iz atenskega Parthenona, katere je lord Elgins leta 1866. podaril. Ko je kralj Juri IV. poklonil še bogato knjižnico po kralju Juriju III., tedaj je bilo staro poslopje že premajhno. Zgradil se je današnji muzej po načrtih sira Roberta Smirhesa. Muzej obsega danes nad 2 milijona knjig v svoji knjižnici in dobiva od države 175.000 funtov sterlingov državne subvencije.

Najbolj originalno mero za črevlje je imel pač neki črevljar v Skviru v kijevski guberniji na Ruskem. Naši črevljari imajo navadno mero iz papirja starih časnikov, ali pa iz tistega papirja, v katerem imajo nakupljeno robo zavito. Ta prečkani ruski črevljari je pa rabil za mero menične blankete. Kadar je komu vzel mero, je zaprosil dotičnika naj se podpiše, češ, da on ne zna pisati. Kako so se začudili čez nekaj časa, ko so morali plačati dolg, za katerega niso prej nič vedeli. Črevljari je namreč podpisano prazno menico izpolnil in dvignil denar pri banki. No, naposled ga je pa usoda doletela. Spoznali so njegovo sleparstvo in ga obsodili v dvamesečno ječo.

Krona maroškega sultana Abdul-Azisa in vse njegove dragocenosti, katere je zastavil v Parizu, se bodo prodale na javni dražbi, ker jih prejšnji sultan ne more rešiti iz zastavljalnice.

Znani vodja bosanskih vstajev pred okupacijo, vojvoda Bogdan Zimonjić, je umrl v nedeljo na svojem posestvu pri Gackem v Bosni.

Hrib se je utrgal v okolici mesta Bourge d' Oisansa na Francoskem in napravil ogromno škodo, ker je zemlja zasula ceste in polja in tako onemogočila ves promet.

Železniška nesreča v Ameriki. V bližini Johnstowna v Pensilvaniji sta trčila brzovlak iz New Yorka z vlakom iz Johnstowna. Na mestu je ostalo nad 50 ljudi mrtvih.

Gjorgje Obrenović. S tem podpisom so dobili različni srbski odličjaki novoletne častitke o priliki grško-iztočnega novega leta. Kot pripomniti častitke je še pridodano, da pride kmalo v Srbijo. Za temi dopisnicami tiči nezakonski sin Milana Kristić. Prišel bi rad do veljave v Srbiji. Vlada je dala vse dopisnice zapleniti. En del teh dopisnic je bilo oddanih v Budimpešti.

Dar srbskih častnikov. Srbski častniki so poslali vojnemu ministru Živkoviću za slučaj vojne znesek 60.000 dinarjev. Ta svota je bila prvotno namenjena za zgradbo častniške kazine v Beogradu.

Japonski častnikar Takemado Okupa bode prisostvoval „veleizdajniškim“ razpravam v Zagrebu.

Veliko poneverjenje na pošti. Poštni uradnik Hauser v Mostu na Češkem je poneveril za časa nočne službe 35.000 K in laginil brez sledu.

Narodno gospodarstvo.

Prva zemljiška odveza v Avstriji.

Mejnik moderne avstrijske narodnogospodarske politike je leto 1848 in prva zemljiška odveza. Pred letom 1848 smo imeli v Avstriji staro agrarno ustavo. Kmetije, ki so bili že od časa Jožefa II. osebno svobodni, so bili v gospodarskem oziru še vedno odvisni od grajščakov, katerim so morali delati tlako in dajati razne davščine v denarju in prirodninah (desetino.)

Grajščaki so imeli nad kmeti nižjo pravosodno oblast in razne upravne pravice. Kmetje so dobivali od njih zemljišča, toda ne v popolno, neomejeno lastnino; kajti s svojimi posestvi niso smeli svobodno razpolagati, je razkosavati, zadolževati, prodajati, ampak samo z dovoljenjem grajske gosposke. Posestva so se smela zadolževati k večjemu do dve tretji vrednosti. Ta gospodarska odvisnost je deloma dobro uplivala na razvoj kmečkega stanu, ker je zabranila preveliko parcelacijo in zadolževanje posestev. Na drugi strani so morali grajščaki podpirati revne kmete v slučaju starosti in onemoglosti, dajali so jim les za kurjavo in stavbo, steljo, dračje, prosto pašo po grajščinskih gozdih in dobravah in razne druge ugodnosti. Vse to je odpadlo z zemljiško odvezo leta 1848.

K vsakemu zakonu je bilo prej potreba dovoljenja grajske gosposke. Ljudje se niso smeli svobodno ženiti. Pri ženitvi so morali gosposki dajati razne davščine, navadno kako živinče, najlepšega vola ali kravo, pri nekaterih je zadostovala najlepša gos ali svinja.

Isto je bilo tudi takrat, kadar je umrl prejšnji posestnik in se je posestvo izročilo njegovemu nasledniku, seveda zopet z dovoljenjem grajske gosposke. Povsod niso bile enake razmere. Marsikaj je bilo odvisno od grajščaka. Nekateri so bili strogi, kruti in brezobzirni, drugi zopet ne.

Tudi svobodno preseljevanje iz enega kraja v drug kraj in svobodna volitev poklica je bila v marsikaterem oziru omejena. Kdor se je hotel učiti kake

obrtni, rokodelstva, n. pr. za krojača, črevljarja, mi-zarja itd., je moral imeti za to posebno dovoljenje od grajske gosposke. Otroci, ki niso imeli več starišev, pa so hoteli iti služiti, so se morali najprej ponuditi grajščaku in so morali nekaj časa služiti pri njem. Še le, ako so odložili svoja leta, ali pa ako grajščak ni rabil dek-le ali hlapca, so smeli iti drugam.

Najtežja pa je bila za kmete tlaka in desetina. Kmetje so morali delati tlako, deloma sami z ročnim delom, deloma z vozno živino. Tlaka je bila merjena, ako je bilo določeno število dni v letu, kolikokrat je moral kmet delati pri grajščaku, ali če je bilo delo drugače označeno, in nemerjena, ako tega ni bilo. Seveda je to bilo vedno slabše, ker je potem grajščak navadno izrabljajal kmete in jih je po krivici stiskal. Zlasti v začetku novega veka so bile razmere slovenskega in hrvaškega kmeta skrajno žalostne. Pa tudi drugod ni bilo veliko boljše. Vendar moramo povdariti, da je bilo tlačanstvo v slovanskih deželah mnogo hujše in krutejše, ko v nemških krajih, ker je bila naša grajska gospoda večidel nemška. Ni se torej čuditi, da so se kmetje nazadnje naveličali tujega hlapčevanja in suženjstva v pravem pomenu besede, da so pograbili kose, kije in bate in so planili nad svoje pijavke, grajščake, ki so jih brezvestno stiskali in mučili. V kmečkih puntih so se naši kmetje prvič borili za svoje pravice, za staro pravdo. S silo so poskusili zboljšati dosedanje razmere, toda zaman! Bili so poraženi in potem se jim je godilo še slabše, ko kedaj poprej. Grajščaki so jih še hujše stiskali in le še bolj je žvižgal valpetov bič po hrbtu slovenskega kmeta.

Jožef II. je osvobodil kmete in jim je dal osebno svobodo. Ponekod je odpravil tudi tlako ali roboto, kjer je bila namreč posebno kruta. Se-le tako je postal kmet človek. Prej se je lahko delalo z njim, kar se je hotelo. V pravem oziru ni bil oseba, ampak navadna stvar, ki se je lahko poljubno prodala. Se-le Jožef II. je odpravil to za kmeta in za človeka v resnici nedostojno razmerje. Tlaka v milejši obliki in podložniško razmerje pa je trajalo še dalje, do l. 1848. Takrat so se odpravili zadnji ostanki prejšnjega podaniškega razmerja, namreč tlaka in desetina in gospodarska odvisnost od gosposke. In to je bilo potrebno ne le iz gospodarskih in socialnih vzrokov, ampak tudi iz etičnih (nравnih) ozirov. Žalibog, da je bil način te zemljiške odveze ali razbremenitve pogrešen; kajti razbremenitev se je izvršila čisto v duhu gospodarskega liberalizma.

Ob enem s tlako in desetino se je odpravila tudi stara agrarna ustava. Namesto nje pa se ni ustvarilo nič novega. Kmetu so dali gospodarsko svobodo, na katero ni bil pripravljen, potem so ga pa prepustili samemu sebi. In v tem je bil velikanski pogrešek.

V posameznih deželah so se ustanovili fondi za zemljiško odvezo, ki so izdajali zemljiške obligacije ali zadolžnice, vrednostne papirje, ki so se obrestovali po 5%. S pomočjo teh fondov in zemljiških obligacij so kmetje izplačali grajščakom primerno odškodnino za odvezo zemljiških bremen, tlake in desetine. Zemljiška bremenja so bila po raznih krajih silno različna. Tako je bilo n. pr. na Kranjskem, kakor navaja dr. Schiff: 71 vrst davščine v denarju, 93 v prirodninah in 17 vrst dela, torej v celem 181 različnih zemljiških bremen, na Moravskem pa celo 246 raznih davščin v denarju. Zemljiške obligacije so se v teku 40 let (1855—1895) popolnoma izplačale. Zemljiška odveza leta 1848-49 je torej že zgodovinsko dejstvo.

Kar se tiče naturalnih davščin, ki se dajejo cerkvam, šolam in župniščem, je določil par. 6 patenta z dne 4. sušca leta 1849, da se naj tudi ta bremenja odkupijo. Vendar je izrekel ministrski odlok z dne 2. svečana 1850 štev. 42 avstrijskega državnega zakonika, da se naj plača odkupnina le na izrecno zahtevo (provokacijo) prizadetih strank in sicer se naj izjavi ta zahteva v teku posebnega roka, ki ga določi komisija za zemljiško odvezo. Po nekod se je to res zgodilo, zlasti v severnih krajih naše monarhije, n. pr. na Češkem in Moravskem, pri nas pa so se še ohranile te davščine v obliki bernje.

Število oproščenih kmetov leta 1848 je bilo 2½ mil., grajščakov in drugih upravičenih oseb pa 54 tisoč. Odkupnina je bila zelo visoka. Letna renta, ki se je plačala grajščakom, je znašala nad 28 mil. K, ves kapital pa okoli 600 mil. Na Stajerskem je bilo leta 1848 1156 upravičenih oseb, dolžnikov pa 137.395. Odkupnina je znašala 47.231.332 kron, letna renta pa 2.361.568 K. Od te svote je plačala dežela 16.195.204 kron, kmetje pa 16.648.746 K. Na Kranjskem je bilo 1168 upnikov in 104.069 dolžnikov. Odkupnina je znašala 19.950.096 K. Od tega je plačala dežela 8.807.332 K, kmetje pa 9.168.346 K.

Zemljiška odveza leta 1848 se je izvršila v vseh avstrijskih deželah razven Dalmacije. Še-le l. 1878 se je tudi tam odpravilo podložništvo (contadinaggio). Namesto stare agrarne ustave smo dobili v Avstriji liberalno agrarno ustavo, ki pa pravzaprav ni ustava, ampak brezustavno razmerje. Leta 1848 je tudi v kmetijstvu zavladal gospodarski liberalizem, začel je razkrajati naš kmečki stan in ga še razkrajati. Ravno v gospodarskem liberalizmu moramo iskati glavni vzrok agrarnega vprašanja. Kdor se torej bori za gospodarsko in kulturno povzdigo kmečkega stanu, kdor hoče rešiti agrarno vprašanje, mora najprej napovedati neizprosno boj gospodarskemu liberalizmu.

Andrej Veble.

Književnost in umetnost.

Ivan Podlesnik. Knjigovodstvo (II. del). Cena 6 K 20 v. Založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani. Činitelji naših zadrug so silno pogrešali knjigo, katera bi jim dala navodila ne le za poslovanje zadrug, temveč osobito za knjigovodstvo. Temu nedostatku bo odpomogla Podlesnikova knjiga, katero mora vsak zadrugar z veseljem pozdraviti. Knjiga je silno praktično urejena in nudi vse, kar rabijo člani načelstva in nadzorstva zadrug, knjiga bo pa tudi dobro došla vsem onim, kateri se zanimajo za združništvo. Pisatelj nas seznani v obliki vprašanj in odgovorov z najvažnejšimi gospodarskimi vprašanji, razpravlja o kreditu, o denarnih zavodih (bankah, akcijskih družbah itd.) ter o zadrugah, vzlasti Rajfajznovkah. Posebno dobro bodo služila vsem zadrugarjem natančna navodila za celo poslovanje zadrug, opremljena z vzorci in vzgledi.

Udomačila se bo pa knjiga v vseh posojilnicah. Rajfajznovkah radi tega, ker nudi natančen poduk v knjigovodstvu ter z vzgledi pojasnjuje celo knjigovodstvo.

Rajfajznovke ne služijo samo za denarno poslovanje, temveč njihov namen je tudi izvrševati skupni nakup kmetijskih potrebščin in skupno prodajo kmetijskih pridelkov. Knjiga zelo lepo povdarja panogo delovanja Rajfajznovk in vsebuje tudi knjigovodstvo za blagovno poslovanje.

Dosedaj so naši činitelji zadrug morali uporabljati razna nemška navodila za poslovanje posojilnic, katera so mnogokrat vsled različnega knjigovodskega sistema bila neprimerna, odslej se bodo lahko v vsakem oziru poučili v tej knjigi, katera obravnava natančno od Zadrugne zveze v Ljubljani za Rajfajznovke upeljano knjigovodstvo.

Zadrugarji! Sezite pridno po tej knjigi!

Vlad. Pušenjak.

„Zlata doba.“ Protialkoholno glasilo. Izšla je januarska številka, ki ima več poučnih člankov, kakor: na adreso deželne vlade, gostilna ali oštarija, zdravniki in alkohol, stariši, ne dajajte otrokom alkoholnih pijač i. t. d. V listku urednik toži o slabih časih na Slovenskem iz protialkoholnega stališča. Kdor se hoče poučiti o sredstvih, s katerimi je ozdraviti naš narod pijančevanja, si naj naroči „Zlato Debo“ v Ljubljani. Stane letno 3 K; posebno naša društva bi naj naročila ta list.

Najnovejše vesti.

Za koroške Slovence. Iz Dunaja se nam brzojavlja: Koroški poslanec Grafenauer je vložil danes, dne 29. t. m. naslednji nujni predlog: Koroški deželni zbor je v svojem zadnjem zasedanju sklenil postaviti o ustanovitvi deželnega kulturnega sveta za Koroško. Ker ta postava omogočuje sodelovanje pri tej kulturni napravi samo zadrugam in društvom nemško-narodne smeri in ima vrhutega po § 2. očitno obrnjeno ost naravnost zoper Slovence na Koroškem in je v protislovju s členom XIX. drž. osnovne postave, ker nadalje omenjena postava prav nič ne upošteva od c. kr. Kmetijske družbe koroške priznane in udeležene jezikovne potrebe Slovencev na Koroškem in ker se je ta postava sprejela brez javnega tretjega branja v deželnem zboru, za to stavijo podpisani sledeči predlog: Visoka zbornica skleni: C. kr. vlada se pozivlje, da postavo o ustanovitvi deželnega kulturnega sveta najvišji sankciji ne predloži, oziroma najvišje sankcije te postave ne priporoča. V formalnem oziru se naj ta predlog obravnava z vsem, po § 42. poslovnega reda dovoljenim skrajšanjem.

V proračunskem odseku je včeraj dne 28. t. m. govoril dr. Korošec. Očital je vladi, da ni pravična, ker se pri uredbi jezikovnih razmer ozira le na velike narode, majhne narode pa zanemarja, čeprav je tukaj ureditev jezikovnega vprašanja še mnogo bolj potrebna. Zahteva, da predloži vlada tudi za južne dežele jezikovni zakon. Govornik se izreče proti instituciji ministrov rojakov. Resortne ministre ovira v prostem odločevanju ter jih degraduje v mnogih vprašanjih za navadne sekijske šefe, ker se mora v prepornih vprašanjih prepuščati odločitve ministrskemu predsedniku. Institucija nasprotuje tudi konstitucionalnemu življenju, ker je delovanje ministrov rojakov brez kontrole in obstoji samo v uplivanju na druge ministre. To uplivanje se opira na privatne informacije posameznikov in narodnih bojnih društev, ne pa na poročila priseženih oseb, kakor pri drugih ministrstvih. Za to so informacije največkrat zlobna obrekovanja ter nizkotne laži in nikjer ni sredstva, s kojim bi se to demoralizujoče delovanje lahko kontroliralo ali preprečilo. Vrhutega se institucija tudi krivično izvaja, ker se dajejo ministri rojaki velikim narodom, ki imajo v centralah itak velike zaslonbe, ne pa majhnim narodom, ki bi bili v prvi vrsti obrambe potrebni. Govornik obsoja nadalje ostro delovanje nemškega ministra Schreinerja zaradi njegovega nastopa pri nemških obrambnih društvih v Gradcu ter vrašča navzočega ministrskega predsednika, ali je Schreiner z njegovim dovoljenjem potoval v Gradec, ali je dobil za to potovanje potne stroške in iz katerega fonda podpira nemška narodna društva. Na to govori o razpustu veteranskega društva v Ljubljani ter izjavi, da bodo Slovenci glasovali proti postavki „ministrski svet.“

MALA NAZNANILA

ki se sprejemajo po 2 vin. od besede, najmanjši znesek je 50 vinarjev.

Kdor želi pojasniti o rečeh, ki so naznanjene v inseratnem delu, naj pridene za odgovor znamko 10 vinarjev. Drugače se ne odgovori.

Vita ali lepa hiša z vinogradom, sadonosnikom se išče blizu Maribora tudi v mestu. Cena do 24.000 K. Dopisi na upravnistvo. 39

Trgovina mešanega blaga, goštilna, šganjetoč s prodajo tabaka, vinograd z ameriškano trto zasajen; prostorna hiša, krita z opeko, v prodajalni potrebna oprava, nadalje vrt za zelenjavo, se prodaja radi družinskih razmer pod zelo ugodnimi plačilnimi pogoji. Kedo, pove upravnistvo. 42

Posojilnica na Dobrni
da takoj v najem kovačnico in mlin (poprej lastnina Orozlova) s stanovanjem vred. Oboje je na ugodnem prostoru bl. okrajne ceste. Najemnina po dogovoru. Ponudbe naj se pošiljajo na Posojilnico na Dobrni. 44

Razglas.

Krajni šolski svet Sv. Jurij na juž. žel. razpisuje s tem oddajo notranje oprave v novi šoli v proračunjenem znesku okroglo 5800 K. Zniževalna dražba se vrši dne 31. prosinca 1908 v deški stari šoli Sv. Jurij na juž. žel. točno ob devetih dopoldne.

Varščine je položiti v gotovini ali v vrednostnih papirjih — 600 K.

Pogoji in proračun je na ogled pri šolskem vodstvu Sv. Jurj na juž. žel.

Za krajni šolski svet v St. Juriju na juž. žel.

Dr. Jos. Povalec,
tč. načelnik.

Dosedajni promet čez 4 milijone.

Vplačani deleži zadružnikov: 18530 K

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

v lastni hiši (Hotel pri belem volu) v CELJU, Graška cesta.

Poštno hranilnični račun št. 92.465. — Telefon št. 8.

Hranilne vloge se obrestujejo po 4½% brez odbitka rentnega davka.

Domači hranilniki se dajejo na dom brezplačno.

Hranilne knjižice drugih zavodov se sprejemajo kot vloge, ne da bi se obrestovanje prekinilo.

Posojila na zemljišča po 5% do 5½% brez in z amortizacijo.

Posojila na zastavo vrednostnih listin.

Osební kredit na menice in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Konvertacija vknjiženih dolgov z najmanjšimi stroški.

— Oskrbuje svojim članom izterjevanje njihovih terjatev. —

Brezplačno reševanje vseh zadev.

4

Svoji k svojim!

Urar, očalar in zlatar

Franjo Bureš

Maribor, Tegethofova cesta 33

pred kolodvorom, 10

priporoča svojo bogato zalogo, zlatnine, srebrnine, ur itd. po najnižji ceni.

Popravila se točno in hitro izvršujejo.

„Širite Stražo!“

Narodni dom Slov. Gradec

Dovoljujem si slavnemu občinstvu najljubše javiti, da bom s 1. februarjem t. l. prevzel

gostilno

v Narodnem domu v Slov. Gradcu.

Imam jako dobra, mnogovrstna štajerska vina, ameriškanske in stare trte na razpolago. Topla in mrzla jedila so vedno na izbero. — Cene kulantne, postrežba točna. — Prosim, da me cenjeno občinstvo izvoli počastiti z obilnim posetom.

S spoštovanjem

Anton Vilčnik.

Trgovina tiskarne sv. Cirila v Mariboru, Koroška cesta števil. 5**Zastonj**

se ne trži, ampak po zmerni ceni s tiskovinami za posojilnice, ki so pri ljubljanski ali celjski zvezi, za občinske urade, za krajne šolske svete in šolska vodstva, za odvetnike, notarje, trgovce obrtnike in zasebnike in vsa društva. Krasne diplome za častne ude, zavitke in pisma s tvrdko, vizitke, vabila za društvene veselice, lepake in letake izdeluje tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Zastonj

se ne trži, pač pa po nizki ceni s trgovskimi knjigami, odjemalnimi knjižicami, papirnatimi vrečami, kredo, svinčniki, črnilom, peresi, tablicami, kartami za tombolo, lampijoni, papirnatimi krožniki in serviet, pismenim papirjem v mapicah in kasetah, albumi za fotografije in razglednice, spominskimi knjigami za gospodične, vsakovrstnimi razglednicami.

Zastonj

se ne trži, pa ugodno kupite podobice za molitvenike, slike v spomin na prvo sv. obhajilo, podobe sv. družine za steno z milo godbo po 15 K in 20 K, stenske slike papeža, cesarja, škofa, raznih svetnikov, rožne vence iz ribje kosti, lesa in kokosa, svetinje iz aluminija, ki nikdar ne rjavijo, škapulirje vsake vrste, križce stoječe, ki se rabijo pri bolnikih in križe viseče za steno.

Za nakup priporočamo tvrdko
M. E. Šepec, Maribor
Grajski trg stev. 2

katera prodaja po najnižji ceni vsakovrstno modno blago za ženske obleke, svilnate in druge robe, vse vrste najboljše perilno blago, vsakovrstne sukne (štofe) za moške obleke, površnike, fino sukno za talarje in salonske obleke, srajce, ovratnike, kravate, naramnice, nogavice, dežnike, obrisače, mizne prti, odeje, preproge, zastore, razni cvilili, perje za blazine itd.

Slovenci!

Vaša narodna dolžnost je, da kupujete vse manufakturno blago v trgovini, kjer je dobro in najceneje in taka je trgovska hiša na drobno in debelo

R. Stermecki, Celje

Vzerci proti vrnitvi zastonj, blago proti povzetju in čez K 20—franko po avstro-ogrskih deželah.

Brzjavi: „Kamnoseška in-
dustrijska zadruga Celje“.

Prva južnoštajerska kamnoseška industrijska družba

Brzjavi: „Kamnoseška in-
dustrijska zadruga Celje“.

Edino narodno kamno- seško podjetje v CELJU.

Stavbena in umetna kamnoseška
... obrt s strojnim obratom. ...

Izvrševanje vseh stavbenih del:
kakor stopnic, fasad, podbojev,
pomolov, nastavkov itd. iz različ-
nih kamenov in cementa. ...

Specialna delavnica in pod-
barski atelje za umetna cerkvena
dela kakor: altarjev, obhajilnih
miz, prižnic, kropilnih in krstnih
... kamnov itd. ...

Brušenje, puliranje in struganje
kamena s stroji. ...

Mnogoštevilna zaloga nagrobnih
spomenikov iz različnih marmornih
vrst granitov in sijenitov po razno-
vrstnih narisih in nizkih cenah.

Naprava zidanih ali betoniranih
... rodbinskih grobišč (rakev)...

Tlakovanje cerkva, dvoran in
hodnikov s šamotnim ali cementnim
... tlakom. ...

Izdelovanje pohištvenih plošč iz
različnih najbolj idoših marmornih
... vrst v vseh oblikah. ...
Popravljanje spomenikov, udele-
vanje napisov v iste. ...

Karol Tratnik, Maribor

Župnijska ulica št. 3.

se priporoča prečastiti duhovščini za naročila
različnih moštanc, kelihov, ciborijev, les-
tenoev, svečnikov, križov, itd. Staro cerkveno
orodje popravljam pozlatim in posrebrim v
ognju. Mnogo priznanih pisem na razpolago.

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Slikar in pleskar Franc Divjak

v MARIBORU, župnijska ulica št. 7

prevzame vsa dela dekoracijske in slikarske stroke
ter se priporoča slavni duhovščini in cenjenemu
občinstvu in izvršuje svojo obrt po najnižjih cenah.

Edina narodna steklarska trgovina Fran Strupi, Celje

priporoča svojo bogato zalogo stekla, porcelana in kame-
nine, vsakovrstnih šip, svetilk, ogledal in okvirov za po-
debe. Prevzetje vseh steklarskih del pri cerkvah in pri-
vatnih stavbah. 2

Najnižje cene! Najsolidnejša in točna postrežba!

Na debelo.

Na drobno.

Svečar in medicar Jožef Dufek, MARIBOR

Viktringhofova ul. 30

priporoča prečastiti duhovščini veliko zalogo lastno izdelanih
voščenih sveč. 20

Pohištvo

Velika zaloga pohištva od najprostejšega
do najfinejšega v vseh slojih se dobi po
znižanih cenah pri 34

„Obrtni zadrugi mizarskih mojstrov“
v Mariboru, Grajski trg št. 3 pri črnem orlu.

Marija Vezjak, Maribor

Šolske ulice št. 4.

Izdelovanje pletenin na stroju in sicer:
nogavice, bluže, jopiče itd.

Vsa v svojo stroko spadajoča dela po
36 nizkih cenah.

Tvrška K. & B. Ježek

ima veliko zalogo vseh vrst
kmetijskih strojev
in se gospodarjem posebno
priporoča.

V zalogi so mlatilnice, slamnoreznice, repo-
reznice, mlinci za jabolke, žitne čistilnice, dro-
bilni mlinci. — Podpisani Vam preskrbi tudi vse
druge stroje, ki so potrebni pri kmetijstvu, tudi
motorje, sesalke in tudi vsa popravila.

Zastopnik: Vekoslav Muhič v Ptuj.

Restavracija Narodni dom v Mariboru.

Izborna kuhinja, izvrstna vina ka-
kor: haloško, ljutomersko, dr. Thur-
nejev muškatelec, mozlec, vinarec,
bizeljčan, konjičan itd.
Pivo iz budjeviške češke pivovarne.
Po letu udobno kegljišče. Vrtni paviljoni.
Sobe za tujece.

Za obilni obisk se priporoča

37

Lojzika Leon.

Cerkveni slikar

Peter Marković akadem. slikar v Rožku na Koroškem

se priporoča čast. gg. duhovnikom in sl. slov.
občinstvu za slikanje raznih cerkvenih slikarij,
posebno altarnih in bandernih slik, križevih po-
tov itd. vse na posebno trpežno platno in v ja-
ko stanovitnih barvah; slikam zdaj v zimskem
času doma v svojem ateljeju in izdelujem manj-
ša dela, popravljam tudi umetniške stare umetne
slike: za poletni čas se pa priporočam že zdaj
za večja dela: za slikanje cerkva v različnih
slogih. Cene po dogovoru in brez konkurence. 23

Najlepše in najcenejše razglednice
v Trgovini tiskarne sv. Cirila v Mariboru.

Tovarna za glinske izdelke v Račju

izdela najboljše opeko. Zaloga v Ma-
riboru, pri kamnoseku Gajserju, Cesar-
ska cesta. 18

Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Grajski trg št. 2 v hiši gostilne pri črnem orlu (Schwarzen-Adler).

Denarni promet je tekom osem mesečnega poslovanja čez en milijon kron.

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: na-
vadne po 4%, proti 3 mesečni odpovedi po 4 1/2%.
Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in
1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se spre-
jemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obre-
stovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so
p. št. o hranilne položnice na razpolago (šek konto
97 078). Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni
varnosti po 4 1/2%, na vknjižbo sploh po 5%, na
vknjižbo in poroštvo po 5 1/2% in na osebni
kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastavo vre-
dnostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih za-
vodih prevzame posojilnica v svojo last proti po-
vrnitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo
7 kron. — Prošnje za vknjižbo dela posojilnica
brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. dopoldne
in vsako soboto od 8 do 12 dopoldne, izven
praznikov. — V uradnih urah se sprejema in iz-
plačuje denar

Pojasnila se dajejo

in prošnje sprejemajo vsak delavnik od 8.—12.
dopoldne in od 2.—6. popoldne. 6